Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 160 (13874) | 1972 оной июлиин 9, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ТҮРҮҮ ХҮНЭЙ ҮГЭ

МЕХАНИЗАТОР— ХҮДӨӨГЭЙ ГОЛ МЭРГЭЖЭЛТЭ

Хүдөө ажахын техникэ ашаглалтые, хадагалалтые hайжаруулая гэжэ Кировоградай областиин колхоз, совхозуудай механизаторнууд оронойн тоо бүхы механизаторнуудта хандаа. Энэ хадаа саг соогоо табигдаhан шухала асуудал гэжэ бидэ тоолонобди. Тус хандалга-уряае совхозоймнай механизаторнууд хамтынгаа суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, тэрэнние халуунаар дэмжэээд, трактор, машинануудаа бүри hайнаар ашаглаха, механизаторнуудай ажалда бии байhан дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые хараалаа.

Хүдөө ажахыда эрдэм, техникын хүгжэлтэ хэрэглэхэ, бүтээсэ ехэтэй машинануудаар колхоз, совхозуудай үйлэдбэрине хангаха тухай парти, правительствымнай саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргажа байдагынь мэдээжэ. Энэнь гансахан манай совхозой жэшээ дээрэhээ элеэр харагдана. Мүнөө ажахыдамнай элдэб түхэлэй 69 трактор, 40 комбайн, 28 автомашина болон олон оньhон түхеэрэлгэнүүд, зэр зэмсэгүүд тоологдоно. Жэл бүри гүрэнhөө 6—7 трактор, комбайн, сеялкэ болон бусад шэнэ техникэ абанабди. Эды олон трактор, машинануудаа бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, ашаглалгын болзорые ута болгохо гээшэ механизатор, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй түрүүшын зорилго болоно. Энэ талаар бидэндэ юун хэгдэдэг бэ гэжэ хөөрэхэ hанаатайб.

Бүхы оньhон техникэ тракторна гурбан бригаднуудта хубаарилагданхай. Заhабарилгамнай тракторна бригаднуудай бригадирнуудай хүтэлбэри доро бригадна-узловой аргаар хэгдэдэг. Мастерскоймнай типовой юм. Ямаршье орёо нарин заhабарилга хэжэ шадаха, дүй дүршэлтэй 14 хүн тэндэ саг үргэлжэ хүдэлдэг. Тэдэнэй мэдэлдэ гурбан токарна станок, элдэб бүлүүрнүүд, электро-прибор, двигатель гэхэ мэтые заhабарилха, шалгаха, стенднүүд болон бусад орёо нарин түхеэрэлгэнүүд бии. Жэшээнь, үниин механизаторнууд И. Д. Овчинников, И. Х. Евдокимов гэгшэд хэдэн жэл удаагаар тракторай, комбайнай болон автомашинын двигательнүүдые заhабарилдаг. Эдэ хоёр механизаторнуудай гараар бэлэн боложо гараhан мотоорнууд hаадгүй хүдэлдэг гээд булта хэлэдэг. Мастерской соо нэгэ доро 8 трактор, 4 сеялкэ, 2 плуг заhабарилагдадаг юм. Зарим ажахынууд сэлкын дискнүүдээр ходо дуталдадаг. Юуб гэхэдэ, токарна станогтоо иимэ детальнуудые бэедээ тошылдодоггүй байна бшуу. Манай Харалдай тосхондо аймагай «Сельхозтехника» үргэдэл түбхинэнхэй. Тэндэ хүнгэн, гэнжэтэ тракторнууд заhабарилагдадаг.

Шэнэ гү, али мастерскойдо заhабарилагдаад гараhан трактор, машинада техническэ хангалтые саг соонь нарин нягтаар, hайнаар хэнтүй, hанал гээд нюдэ балай наншаад байбал, ямаршье машина тэсэжэ шадахагүй, үни удаан ябангүй эбдэрхэ бшуу. Тиимэhээ бидэ техническэ харууhалгада гол анхаралаа хандуулдагбди. Тракторна бригада бүхэндэ дүршэл ехэтэй, хуушанай механизаторнууд заhабарилагшадаар томилогдонхой. Тэдэнэр түсэбэй ёhоор техническэ харууhалга хэжэ, трактор, машина болон комбайнуудые хинан шалгажа байдаг. Полевой стан бүхэндэ техническэ харууhалга хэхэ, узел, детальнуудые угааха тусхай байра бии.

Трактор, машина болон бусад зэр зэмсэгүүдые hайнаар хадагалхада үни удаан саг соо эбдэрэнгүй, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдадаг гээшэ. Оньhон техникэ харууhалга, хадагалалгаар республика дотор үнгэргэгдэдэг мүрысөөндэ совхозоймнай механизаторнууд дүрбэн жэл удаагаар эрхим сэгнэлтэдэ хүрэhэн байна. Жэшээнь, 1970 оной харалгын дүнгөөр совхознай техническэ автомашинаар, үнгэрэгшэ жэлдэ «Москвич» автомашинаар шагнагдаhан юм. Теэд тэрэ шэнэ автомашинамнай мүнөөшье болотор үгэгдөөгүй байhаар.

Трактор бүхэнэй ажалай бүтээсэ hүүлэй хоёр жэл соо яhала дээшэлээ. Хэрбээ 1970 ондо условно трактор бүхэн үдэртөө 2,5 гектар зөөлэн хахалалга хэhэн байбал, нёдондо 2, 6 гектарта хүргэгдэhэн байна. Харин оньhон техникэ заhабарилгада, техническэ харууhалгада гаргагдадаг мүнгэн зөөри түсэбhөө дээшэ байhан байдаа. Энэ гаргашаяа саашадаа доошолуулхын тула механизатор бүхэн даажа абаhан техникэеэ нарин нягтаар ашаглаха, техническэ харууhалгыень саг соонь хэжэ байха, трактор бүхэнние бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха запасной частьнууд, түлишэ-тоhодолгын зүйлнүүдые хангалтада анхаралаа ехээр хандуулха юм.

Машинно-тракторна паркын ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын тула бии байhан гэнжэтэ тракторнуудаа бүхы халаанда хүдэлгэхэ, механизаторнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулагдаха болоно. Энэ талаар hүүлэй үедэ зарим тэды ажал ябуулагдаа. Мүнөө совхоздомнай 82 тракторист тоологдоно. Тэдэнэй хахадынь нэгэдэхи, хоёрдохи классай мэргэжэлтэд. Бүгэдэ ниитын механизаторнуудай эгнээ соо жэл бүри арба гаран залуушуул

hурадаг байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ 16 хүбүүд гурбадахи классай трактористын мэргэжэлтэй боложо, механизаторнуудаймнай зэргэдэ жагсаhан юм. Байгша жэлдэ үшөө 20 хүниие hургахаар хараалнабди.

Даажа абаhан трактор, машина болон комбайндаа эзэн ёhоор хандадаг, бүтээсэ ехэтэйгээр ашагладаг, заhабарилга, техническэ харууhалгада, түлишэ-тоhодолгын материалнуудые гаргашалгада алмалта, арьбалалта хэдэг түрүү механизаторнууд ажахыдамнай яhала олон. Нэрлэбэл, М. Д. Соловьев, А. В. Антонов, П. Ф. Иванов, А. А. Родионов болон бусад болоно. Хорёод жэлэй туршада трактор, комбайнуудые таhалгаряагүй жолоодожо ябадаг нэгэдэхи классай тракторист, коммунист А. А. Родионов трактортаа нарин нягтаар хандадаг, үни удаан саг соо капитальна заhабарилгада оруулангүй трактораа абажа ябадаг. Тиихэдээ үдэрэйнгөө даабари хододоо 110—120 процентhээ доошо оруулдаггүй. Жэл бүри хабаадахадаа, газар хахалагшадай аймагай мүрысөөндэ түрүүшүүлэй зэргэдэ гарадаг. Тиихэдэ нэгэдэхи классай тракторист М. Д. Соловьев 14-дэхи номерой МТЗ-50 тракторые 1964 ондо тушаажа абаhан юм. Тэрэ гэhэнhээ хойшо энэ трактортаа хүдэлнэ. Тракторынь шэнэ зандаа гэхээр. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлэй январиин эхинhээ мүнөө жэлэй июлиин нэгэн хүрэтэр 2.096 гектар зөөлэн хахалалга хээ. Энэ үе соо заhабарилгадаа 615 түхэриг алмалта хээ. Комбайнер А. В. Антонов баhал hайнаар ажалладаг. Тэрэ СК-4 түхэлэй арбадахи номерой комбайнаар наймадахи намарайнгаа хуряалгада бэлдэжэ байна. Бэрхэ комбайнер жэл бүри 360—400 гектар таряа хадажа, 3100—4500 центнер хүрэтэр ороohо таряа суглуулан сохидог. Талын онгосо хуряалгын үедэ нэгэтэшье hаатажа байдаггүй. Тэдэнэй комбайнай ашаглагдаха болзорынь дүүрэхэ болоо. «Хуушараа гэжэ энээндэ акт бэшүүлхэгүйб. Үшөө найман жэлдэ hаадгүй ябаха байха» гэжэ Антонов хэлэдэг.

Бүгэдэ арадай hайндэр — ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтахын түлөө дэлгэрhэн мүрысөөндэ оролсоhон совхозоймнай хүдэлмэришэд юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ ехэхэн зорилгонуудые хараалаа. Гүрэндэ 18.000 центнер таряа, 3.000 центнер хартаабха, 2.500 центнер овощ, 12.400 центнер hү, 7.000 центнер мяха, 840 центнер ноoho, 20 мянган үндэгэ худалдаха уялгатайбди. Абаhан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлгэдэ ажахын механизаторнууд горитой хубитаяа оруулха байна. Юуб гэхэдэ, механизатор хадаа хүдөө нютагта гол мэргэжэлтэ болоно бшуу. Тэдэнэй жолоодожо ябадаг трактор, машинануудай хүсөөр бүхы ажалнай хэгдэнэ гээшэ.

Н. ЯКОВЛЕВ,
Мухар-Шэбэрэй «Забайкалец» совхозой главна инженер.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ЗОНАЛЬНА ХОЁРДОХИ МҮРЫСӨӨН

ХҮСЭ, ШАДАБАРЯА ТУРШАБАД

1972 оной июлиин 6-да Ивалга тосхон шадар газарай хүрьhэ урбуулангүйгөөр элдүүрилхэ талаар Зүүн-Сибириин районой зональна хоёрдохи мүрысөөн боложо үнгэрөө. Эндэ гурбан областиин, хоёр автономито республикануудай түлөөлэгшэд-механизаторнууд мэргэжэл шадабаряа туршалсаhан байна.

Механизаторнуудай зональна энэ мүрысөөе Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо А. С. Берещинов нээгээ. Мүрысөөнэй түгые үнгэрэгшэ жэлэй чемпион И. Г. Раздобреев (Шэтын область) үргэhэн байна. Мүрысөөндэ хамтадаа 14 механизатор, тэрэ тоодо 4 эхэнэр, 8 залуушуул (26 наhа хүрэтэр)

хабаадаа. Гадна эдэ областьнуудhаа, республикануудhаа, мүн Красноярска хизаарhаа 12 мастер-наладчигууд ерэжэ, хоорондоо мүрысэhэн байна.

Хакассай автономито областиин, Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудай, Буряадай болон Тувын АССР-нүүдэй түлөөлэгшэд хабаадаа.

—□—

ДТ-75 трактортa хүдэлгэшэдтэ 200 метр утатай, 40 метр үргэнтэй, «Беларусь» тракторые жолоодогшодто 200 метр утатай, 42 метр үргэнтэй поли хэмжэгдэнхэй. Энэ газарые хүн бүхэн хорёод сантиметр гүнзэгыгөөр, сэхэ hайнаар, хоорондонь далан үлөөнгүйгөөр, газарай хүрьhэ урбуулангүйгөөр КПГ-250, КПП-2.2 түхэлэй плоскорезээр элдүүрилхэ уялгатай. Тиихэдээ бүхы эрилтэнүүдые дүүргэжэ шадабал, 100 балл абаха зэргэтэй.

Жээрэб бариhанай hүүлээр мүрысөөншье захалшаба. Механизаторнуудай элдүүрилhэн газар наринаар, али бүхы талаhаа шалгагдана. Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин директорэй орлогшо А. М. Емельяновай (главна судья) хүтэлбэри доро 40 мэргэжэлтэд-судьянар ажаллана.

Түрүүшын ээлжээндэ гурбан эрэшүүл, хоёр эхэнэр трактористнууд ДТ-75 трактортa КПГ-250 плоскорез шагтагалжа, газарай хүрьhэ урбуулангүйгөөр, гүнзэгыгөөр элдүүрилжэ оробо. Эхэнэр хоёр трактористын нэгэниинь манай республикын чемпион Д. Х. Раднаева байба. Нүгөөдэнь Эрхүүгэй областиин түлөөлэгшэ. Эндэ сугларагшад Раднаевагай хүдэлмэреэр hонирхоно, мэргэжэл ехэтэй байhыень магтана.

Судьянар тракторист бүхэнэй элдүүрилhэн мүрэй үргэниинэнь, гүнзэгыень ябад гээд лэ хэмжэнэ, тэмдэглэнэ. Загуунай хэр сэхээр татагдаhаниинь сэгнэгдэнэ.

Иигэжэ хэдэн ээлжээгээр мүрысөөндэ хабаадагшад ажаллажа, захадаа гараа. Газарай хүрьhэ урбуулангүйгөөр ажаллаха талаар Хакассай автономито областиин, Шэтын областиин түлөөлэгшэд шадабари ехэтэй байhанаа харуулаа. Юуб гэхэдэ, эдэ областьнуудта хүрьhэ урбуулангүйгөөр элдүүрилхэ арга үнинэй хэрэглэгдэнэ бшуу.

Тиигэбэшье мүрысөөндэ хабаадагшадай хэhэн ажал айхабтар наринаар шалгагдажа, заахашье алдуу гаргабалнь, баллынь хороогдоно. Юрэнхы дээрэ абажа харахада, олонхи механизаторнууд мүр хоорондохи зайе ехээр, багаар үлөөжэ, нилээд баллаа алдана. Мүн hүүлшын мүр сэхэ бэшэ байжа, ажалайнь сэгнэлтэ доошолно. Зарим тракторист түрүүшынгээшье мүр сэхэ hайнаар гаргажа бирабагүй. Гадна олохон трактористнууд плоскорезээ зүбөөр тааруулжа шадаагүй дээрэhээ хүрьhые нэгэ адли гүнзэгыгөөр элдүүрилнэгүй. Тиигэжэ олон баллаа хаhагдана.

Эсэсэй эсэстэ мүрысөөндэ хабаадагшадай хүдэлмэри бүриин сэгнэгдэжэ, hорилдооной дүн главна судья А. М. Емельянов соносхобо.

Дүн хамта 72 балл абаhан Хакассай автономито областиин «Абаканский» совхозой механизатор Геннадий Васильевич Агулин мүрысөөндэ нэгэдэхи hуури эзэлжэ, Зүүн-Сибириин районой зонын чемпион гэhэн лентэ, алтан медаль зүүжэ, 180 түхэригэй ковер, 94 түхэригэй эдеэнэй сервиз бэлэг абаа. Мүн тэрээндэ 1-дэхи зэргын диплом үгтөө.

Мүрысөөнэй 2-дохи hуурида 70 балл олоhон Шэтын областиин ОПХ-гай механизатор Иван Григорьевич Раздобреев гаража, мүнгэн медаль зүүгээд, ковер, эдеэнэй сервиз бэлэг абажа, 2-дохи зэргын дипломдо хүртөө.

3-дахи hуури Эрхүүгэй областиин «Ленинградский рабочий» совхозой механизатор Виктор Леонтьевич Манталаев эзэлжэ, бронзо медаль, 3-дахи зэргын диплом, үнэтэ бэлэг абаа. Энэ механизатор 67 балл оложо гараа.

Ивалгын ОПХ-гай механизатор Николай Филиппович Каратуевай ажал 44 баллаар сэгнэгдэжэ, мүрысөөнэй 4-дэхи hуури эзэлээ. Хүдэлмэреэ 41 баллаар сэгнэгдэhэн Тувын АССР-эй Тандынска ОПХ-гай тракторист Владимир Федорович Катышев 5-дахи hуурида гараба. Эдэ хоёр механизаторто үнэтэ бэлэг барюулагдаа.

Залуу механизаторнуудай дунда болоhон мүрысөөндэ Тувын АССР-эй ОПХ-гай тракторист Валерий Лябибевич Шарыпов 65 балл абажа, зонын чемпион гэhэн лентэ, алтан медаль зүүжэ, 1-дэхи зэргын дипломдо хүртөө. Энэ механизаторто мүн лэ ковер, эдеэнэй сервиз бэлэг үгтөө.

Залуушуулай мүрысөөнэй 2-дохи hуури манай республикын Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой тракторист Жамсаран Цыденжапович Жамбалов эзэлжэ, мүнгэн медаль, 2-дохи зэргын дипломдо хүртэжэ, ковер, эдеэнэй сервиз бэлэг абаа. Ж. Жамбаловай ажал 59 баллаар сэгнэгдээ.

Энэ мүрысөөнэй 3-дахи hуурида 57 балл абаhан. Шэтын областиин «Талачинский» совхозой механизатор Геннадий Владимирович Гантимуров гаража, бронзо медаль, үнэтэ бэлэг абаhан байна.

4-дэхи, 5-дахи hууринуудые Хакассай автономито областиин «Октябрьский» совхозой В. Чарков, Эрхүүгэй областиин «Байтогский» совхозой Г. Ондохоев гэгшэд эзэлжэ, үнэтэ бэлэгтэ хүртөө.

Эхэнэрнүүдэй дундаhаа манай Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой үнинэй механизатор Д. Х. Раднаева эрхимлэжэ, зонын чемпион гэhэн лентэ, алтан медаль зүүжэ, 1-дэхи зэргын диплом, ковёр, сайлалгын сервиз бэлэг абаhан байна. Дыжидма Хобраковна 55 балл абаа.

Эхэнэр механизаторнуудай мүрысөөнэй хоёрдохи hуури Хакассай «Борец» совхозой трактористка Анна Михайловна Гурулева эзэлжэ, мүнгэн медаль, 2-дохи зэргын диплом, ковёр, эдеэнэй сервиз бэлэгтэ хүртэhэн байна. Энэ эхэнэрэй ажал 51 баллаар сэгнэгдээ.

Мүрысөөндэ 41 балл абаhан Эрхүүгэй «Байтогский» совхозой механизатор эхэнэр Вера Заяевна Рахманкулова 3-дахи hуурида гаража, бронзо медальда, 3-дахи зэргын дипломдо хүртэжэ, үнэтэ бэлэг абаа.

Шэтын «Раздолье» совхозой механизатор басаган Галина Семеновна Васильева мүрысөөнэй дүрбэдэхи hуури эзэлжэ, үнэтэ бэлэгтэ хүртөө.

Зүүн-Сибириин районой зональна мүрысөөндэ хабаадаhан залуу механизаторнуудые ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой зүгhөө нүхэр Доржиев амаршалжа, саашадаа мэргэжэлээ улам дээшэлүүлхыень, шэнэ амжалта туйлахыень хүсөөд, мүрысөөндэ эрхимлэhэн залуу механизаторнуудта Хүндэлэлэй грамота барюулжа, наhаар эгээн бага нүхэр Шарыповта бэлэг үгөө.

Мүрысөөндэ хабаадаhан бусад механизатор бүхэндэ гарай часы бэлэг барюулагдаhан байна.

Удаань мүрысөөндэ хабаадаhан командануудай дүн гаргахада, 164 балл абаhан Хакассай автономито областиин команда эрхимлэжэ, хүрьhэ урбуулангүйгөөр элдүүрилхэ зональна мүрысөөнэй кубок абаа. Хоёрдохи hуури 159 балл абаhан Шэтын областиин, гурбадахи — 158 баллтай Буряадай АССР-эй, дүрбэдэхи — Эрхүүгэй областиин команданууд эзэлээ. Эгээн hүүлэй hуури Тувын АССР-эй команда эзэлээ. Хоёрдохи, гурбадахи hууринуудые эзэлэгшэдтэ мүн лэ кубок барюулагдаhан байна.

Зүүн-Сибириин районой механизаторнуудай зональна мүрысөөнэй түгые чемпионууд — нүхэд Агулин, Шарыпов, Раднаева гэгшэд буулгаба. Эдэнэртэ ерэхэ жэлдэ Казахстанда үнгэргэгдэхэ Бүхэсоюзна иимэ мүрысөөндэ хабаадаха эрхэ олгогдоо.

* * *

Трактористнуудт а й зэргэ мастер-наладчигуудай зональна мүрысөөн боложо үнгэрөө. Эндэ Зүүн-Сибириин районой 4 команда, хамта 12 хүн хабаадаа.

Энэ мүрысөөндэ Красноярска хизаарай команда 197 балл абажа, нэгэдэхи hуурида гараад, Зүүн-Сибириин районой 1972 оной мастер-наладчигуудай зональна мүрысөөнэй кубогта хүртөө. 193,5 балл абаhан Эрхүүгэй областиин, 181,5 балл олоhон Буряадай АССР-эй команданууд 2-дохи, 3-дахи hуури эзэлжэ, мүн лэ кубок абаа.

Мастер-наладчигууд «Беларусь» трактортa 1-дэхи техническэ харууhалга хэжэ мүрысэhэн байна. Тиихэдээ хүн бүхэн тэрэ харууhалгын хубибүхэнэй ушар ёhые, удха шанарые хөөрэжэ үгэхэ, hайн шанартайгаар хэхэ уялгатай.

Мүрысөөнэй дүн гаргахада, 1-дэхи hуури Красноярска хизаарай «Солгонский» совхозой мастер-наладчик Владимир Степанович Мельниченко эзэлжэ, Зүүн-Сибириин районой зональна мүрысөөнэй чемпион гэhэн бэшэгтэй лентэ, алтан медаль зүүжэ, 1-дэхи зэргын диплом, ковёр, эдеэнэй сервиз бэлэгтэ хүртэhэн байна. Энэ 124,5 балл абажа шадаа.

Хоёрдохи hуурида 99,5 балл абаhан Эрхүүгэй областиин Черемховско районой «Голуметский» совхозой мастер-наладчик Александр Акимович Багров гаража, мүнгэн медаль, 2-дохи зэргын диплом, ковёр, эдеэнэй сервиз бэлэг абаа.

Мүрысөөнэй 3-дахи hуурида манай республикын Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой мастер-наладчик Бато Тогочиевич Дондуков гаража, бронзо медаль, 3-дахи зэргын диплом, үнэтэ бэлэг абаhан байна.

Мүрысөөндэ хабаадаhан бусад бүхы мастер-наладчигуудта гарай часы бэлэг барюулагдаа.

Удаань мастер-наладчигуудай зональна мүрысөөндэ ерэhэн, эрхимлэhэн хүнүүдые Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо А. М. Берещинов амаршалжа, ажалдань шэнэ амжалта хүсөө.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зүүн-Сибириин механизаторнуудай 2-дохи зональна мүрысөөнэй чемпионууд (зүүн гарhаа) Г. В. АГУЛИН (Хакассай автономито область), В. Л. ШАРЫПОВ (Тувын АССР), Д. Х. РАДНАЕВА (Буряадай АССР).

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мастер-наладчигуудай Зүүн-Сибириин районой зональна мүрысөөндэ эрхимлэгшэд (зүүн гарhаа) Б. Т. ДОНДУКОВ (Буряадай АССР-эй), В. С. МЕЛЬНИЧЕНКО (Красноярска хизаар), А. А. БАГРОВ (Эрхүүгэй область).

Б. ПОПОВОЙ фото.

...ГОЛ НОМОЙ ДЕКАДА

...най орон дотор Монголой ...ай Республикын номууд ехэ ...о тараагдажа уншагдадаг юм. ...тскэ Союзда үнгэргэгдэхэ ...эй номуудай декада СССР-... Министрнүүдэй Соведэй дэр... хэблэлэй талаар комитедтэ ...hололой оршон байдалда ...ин 7-до нээгдэбэ. Энэ декада ...лдо Арадай революциин илаhан илалтын үдэртэ зорюулагдана. Москвада, Эрхүүдэ ба Улаан-Үдэдэ энэ декада үнгэргэгдэхэ байна.

Выставкэ дээрэ монгол авторнуудай номууд, тэдэнэй оршуулганууд табигданхай. Имагтал дайнай hүүлээрхи жэлнүүдэй турша соо СССР-тэ монгол авторнуудай 200 шахуу номууд гараhан байна. Эдэ номууд таба миллионhоо үлүү хэhэгээр хэблэгдэнхэй.

(ТАСС-ай корр.).

Хоёр арадай аша туhада

БЕРЛИН. (ТАСС). Советскэ Союз ГДР хоёрой хоорондо 1972 ондо эд бараа нэмээн абалсаха тухай хэлсээн баталагдажа, тэрээндэ июлиин 7-до гар табигдаба. СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, ГДР-эй гадаадын экономическа асуудалай талаар министр Х. Зелле гэгшэд энэ хэлсээндэ гараа табиhан байна.

...ЭЛСЭЭНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

...ААГА. (ТАСС). СССР-эй ...дын хэрэгүүдэй министр ... Громыко Нидерландын га... хэрэгүүдэй министр ... Н. Шмельцер хоёрой хоо... болоhон хэлсээнүүд дүүрэ...

...элсээнүүд хани ёhоной ор... байдалда үнгэрөө. Хэлсээнүүд ...а Европодо аюулгүй байдал ...а хэрэгтэ хабаатай асуудал... ...аар хоёр ороной бэе бэеэ ойл... ...огодо, хараа шугамайнь дү... ...сэлгэдэ hайнаар нүлөөлөө.

...элсээнүүдэй hүүлээр СССР-эй ...Нидерландын хоорондо эко... ...еска, промышленна ба техническэ харилсаа холбоон тухай хэлсээндэ гар табилган болоо.

Хэлсээндэ гар табилгын үедэ А. А. Громыко иигэжэ хэлээ: энэ хэлсээн хадаа hүүлэй үедэ нилээд ехээр хүгжэhэн совет-нидерландын экономическа, эрдэм наукын холбоо барисаагаар бэлэдхэгдэhэн байгаа. Манай оронуудай бэе бэедээ этигэлсэжэ, бэе бэеэ ойлголсолгын бэхижэжэ байhанай шухала үзэгдэлнүүдэй нэгэн мүн гэжэ энэ хэлсээе бидэ сэгнэнэбди гээд А. А. Громыко онсолон тэмдэглээ. Энэ хэлсээе амжалтатайгаар бэелүүлээд байбал, Европодохи түгшүүрилтэ байдалые hуларуулгын аша туhада, Европо түби дээрэ алишье талада ашатай туhатай, эбэй ёhоной харилсаа холбоо үргэдхэлгын аша туhада харюусаха байна.

hүүлээрнь В. К. Н. Шмельцер үгэ хэлээ. СССР, Нидерландын хоорондо экономическа, промышленна ба техническэ харилсаа холбоон тухай хэлсээндэ гар табиhан ушар совет-нидерландын хэлсээнүүдэй гол шухала дүнгүүдэй нэгэниинь мүн болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Манай хоёр оронуудай хоорондо байгуулагдаhан харилсаа холбооной удаан сагай түүхэ мүнөө шэнэ шатадаа оробо гэжэ В. К. Н. Шмельцер хэлээ. СССР болон Нидерландын хоорондо бии байгаа холбоо барисаан хоёр ороной арадуудай аша туhада улам бэхижүүлэгдэхэ байха гэжэ найдажа байhанаа тэрэ олирхэйлэн мэдүүлээ.

МҮНӨӨДЭР ЗАГАҺАШАДАЙ ҺАЙНДЭР

ХАМТЫМНАЙ ХЭРЭГ

Байгаалиин баялигуудые хамгаалха, зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ научна ба арадай ажахын ехэ удха шанартай асуудал юм. Манай коммунис парти, совет правительство энэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулжа, уһа сөөрэмүүдые, ой модые хамгаалха, тэдээн соо ажамидардаг амитадые олошоруулха тухай заана. РСФСР-эй уһанай кодекс тухай асуудалай һаяхан үнгэргэгдэһэн РСФСР-эй Верховно Советдэй сессиин зүбшэн хэлсэһэниинь энээниие дахинаа элирүүлэн харуулаа.

Загаһанай ажамидардаг уһа сөөрэмүүдые харууһалха, загаһа хуули бусаар барижа, хохидол ушаруулхагүйн тула совет засагай тогтоогдоһон түрүүшын жэлнүүдтэ загаһа үсхэбэрилгын болон загаһанай промышленностиин управлени эмхидхэгдэһэн байгаа. Совет правительство байгаалиин баялигуудые хамгаалха, арьбадхаха хэрэгтэ зорюулагдаһан тогтоолнуудые баталан абажа, бодото дээрэнь бэелүүлнэ.

КПСС-эй XXIV съезд оронойнгоо байгаалиин баялигуудые, нөөсэнүүдые гамтай һайнаар хэрэглэхэ, улам арьбадхаха, тэдэниие хүнэй аша туһада зорюулха тухай тэмдэглэһэн байна. Съездын табиһан зорилго бэелүүлхын тула байгаалиин баялигуудые нэгэн болохо загаһанай ажахы улам хүгжөөхэ, загаһа барилгые гуримшуулха хэрэгтэй болоо.

Манай Эхэ орон уһан далайгаар айхабтар баян. Оронноймнай далайнуудай эрьеынь утань хамта дээрээ 43 мянган километр, гол мүрэнүүдэй утань 3 миллион 400 мянган шахуу километр хүрэдэг. Нуурнуудаймнай талмай 21 миллион гектар, уһа сөөрэмүүдэй талмай 5 миллион гектар болоно. Далай нуурнууд, уһа сөөрэмүүдтэ 1000 гаран элдэб түрэлэй загаһад тоологдоно. Тэдэнэй 250 түрэлэй загаһан баригдажа, эдеэ хоолдо хэрэглэгдэдэг. Хилмэ, сагаан түрэлэй загаһад илангаяа үнэтэ гэжэ тоологдоно. Манай орон эдэ загаһадай нөөсөөр дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлдэг.

Сибирь болон Байгал шадархи газарнай байгаалиин баялигуудаар ехэ элбэг. Ой тайга, нуурнууд, гол мүрэнүүд хэдэн мянгаад гектар газар эзэлнэ. Манай эндэхи загаһанай ажахын гол фондонь Байгал далай гэжэ тоологдохо ёһоороо тоологдоно. Галуута-Убукунай, Ярууна-Харганын, Ципа-Ципиканай, Ивано-Астрахлейска нуурнууд, Братска. Эрхүүгэй уһан сөөрэмүүд энэ фондо оролсодог. Байгал далай, тэрэнэй шадархи уһан сөөрэмүүдтэ дэлхэй дээрэ ехэ шухаг загаһад ажамидардаг. Загаһанай ажахыда далайн эзэлдэг хуби ехэ удха шанартай. Тиимэһээ Байгалай уһа, Байгал шадархи байгаали хамгаалха, аша туһатайгаар хэрэглэхэнь ехэ шухала юм.

Уһан сөөрэмүүдтэхи загаһа улам олошоруулхын тула тэдэниие эзэн ёһоор хэрэглэхэ эрилтэ табигдана. Загаһанай ажахы арадай ажахын бусад һалбаринуудтай адли түсэбэй ёһоор хүгжөөгдэхэ ёһотой. Байгалай үнэтэ омоли олошоруулха зорилгоор тэрэниие барилга табан жэлээр хоригдоһон байгаа. Загаһые искуственна аргаар үрэжүүлжэ, жараахайнуудые гол руу, далай руу табиха заводууд баригдажа эхилээ.

«Байгал шадархи байгаалиин баялиг хамгаалха, ашагтай һайнаар хэрэглэхэ талаар нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй нёдондо абаһан тогтоол дотор загаһанай ажахы хүгжөөхэ тухай анхарал дахинаа хандуулагдаа. Уһан сөөрэмүүдтэхи загаһа олошоруулхын тула жэл бүхэндэ ехэ мүнгэ зөөри һомологдоно. Олон тоото мэргэжэлтэд, загаһа үсхэбэрилгын заводууд, загаһые искусственна аргаар үсхэбэрилхэ ажахынууд, тусхай газарнууд загаһа олошоруулха, эдеэ хоолой үнэтэ энэ зүйл элбэгжүүлхэ асуудал шиидхэнэ,

Манай эндэхи Байгал шадарай управленидэ һүүлэй үедэ 99 инспектор, ихтиологууд, мүн ондоо мэргэжэлтэд нэмэгдэн үгтөө. Уһан далай харууһалха, загаһа үсхэбэрилгэдэ хэрэглэгдэхэ элдэб транспорт олошоржо байнхай. Загаһанай нөөсэ арьбадхаха хэрэгтэнь управлениин хүдэлмэрилэгшэдтэ оло ниитэ туһаламжа хүргэдэг болоо. Түмэр замай техникумэй хамтын байрын комендант Е. Н. Коченер авиазаводой капитальна барилгын таһагай начальнигай орлогшо В. Д. Самонов, Буряадай филиалай инженер-барилгашан С. И. Татарников болон бусад зарим ниитын инспекторнууд ажалдамнай горитой туһаламжа хүргэнэ.

Загаһанай ажахын уһан сөөрэмүүдые зүбөөр ашаглаха, хэрэгтэй зүйлнүүдээр хангаха гээшэ ехэ шухала асуудал мүн. Загаһа олошоруулхын, загаһа бүри олоор баридаг болохын тула тусхай гурим наринаар сахиха хэрэгтэй. Харин энэ гурим хазагайруулха, загаһа хуули бусаар бариха, хюдаха ушар хүсэд зайсуулагдаагүй байһаар. Барихаар хоригдоһон үнэтэ зүйлэй загаһа бариха, түрьһээ хаяха үедэнь загаһа олзоборилхо баримта үшөө бии.

Манай управлени нимэ дутагдалтай тэмсэхэ, загаһанай ажахы хамгаалха үүргэтэй юм. Энэ талаар яһала ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ гэжэ тэмдэглэхээр. Ганса нёдондо жэлдэ загаһа үсхэбэрилгын. барилгын гурим эбдэһэн 4764 ушар элирүүлэгдээ. Гурим эбдэһэн 5549 хүн баригдажа, тэдэнэй 4536 хүниинь яла түлэхэ болоһон юм. Моторно олон лодко, гүльмэ, губшуур эдэ хүнүүдһээ буляагдан абтаа.

Байгал далайда, ондоо нуурнууд, гөлнуудта загаһа олошоруулха арга боломжо дүүрэн бии. Тэдэнэй нэгэн юуб гэхэдэ, загаһые хуули бусаар бариха, хюдаха ушарые зайсуулха хэрэг болоно. Түрьһэтэй загаһа барилгые эрид усадхаха шухала. Энэ ажалдань управлениин хүдэлмэришэдтэ олониитэ аша үрэтэй ехэ туһаламжа хүргэхэ ёһотой болоно.

Уһан сөөрэмүүд, тэндэ ажамидардаг амитад арад зоной хамтын баялиг мүн. Энэ баялигаа улам арьбадхаха, хамгаалха хэрэгтэй. Энэмнай мүн лэ хамтын хэрэг гээшэ.

Байгаалиин элдэб олон баялигуудтай Сибирь, Байгал шадархи газар дайдада эзэн ёһоор хандаха гээшэ манай эндэ ажаһуудаг бүхы арад зоной уялга гэжэ тоологдохо ёһотой. Загаһа олошоруулха арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, уһан сөөрэмүүдээ һайнаар харууһалжа байбал, омоли, мүн бусад түрэлэй загаһаар арад зоноо хангажа шадахабди. Тиимэһээ загаһанай нөөсэ арьбадхаха асуудал бүгэдэ арадай, хамтымнай хэрэг мүн.

А. ХАМАГАНОВ,
«Байгалрыбвод» управлениин госинспектор.

ЯГАА УЛААХАН галстугуудаар ошотон толорһон мартагдашагүй тэрэ үдэр жаргалтай хүхюун совет эдиршүүлэй, илангаяа ахамад үетэнэй ухаан сэдьхэлдэнь үни удаан хадуутдаһан байха даа. Хододоо илагша гурбан үетэнэй — коммунистнууд, комсомолшууд, пионернүүдэй хэтэ мүнхын нягта холбоотой бата жагсаалтай байһыень нэгэл жэшээ дээрэһээ харуулая.

Тээмэндэ тэмдэглэгдэһэн совет пионернүүдэй табин жэлэй ойтой дашарамдуулан. Гусиноозерск хотын гурбадахи дунда һургуулида эдир ленинецүүдэй баяр ёһололой жагсаал болоһон юм. Тэрээн дээрэ суглараашадай үмэнэһөө халуунаар угтагдан, түрүүшын пионернүүд болон комсомолшуудай нэрэһээ буурал толгойтой, сэсэн һонор харасатай, хүнгэн сарюун үбгэжөөл ерээдүйн коммунизм байгуулха үетэндэ хандан, ехэл удха түгэс, хурса үгэнүүдые хэлэһэн юм. Тиихэдээ хүлгөөтэ үе сагай халуун амисхалаар соробхилон байһан хорёод, гушаад онуудта нютаг голдоо хамтын ажахы байгуулхын түлөө эрэлхэгээр тэмсэгшэдые, түрүүшын табан жэлэй габшагай баатарнуудые болоод, хатуу сагта буу зэбсэг барижа, ами наһаяа гамнангүй түрэл ороноо хамгаалагшадые дурдахадаа. «эсэгэнэрэйнгээ баатар габьяадань һүгэдэжэ, арюун үйлэ хэрэгыень нэрэтэй солотойгоор үргэлжэлүүлжэ ябыт» гэһэн буурал багшын үгэнүүд захяа тангариг мэтээр соностоо һэн.

Энэ хүниие танихагүй мэдэхэгүй хүн үргэн Сэлэнгын оршом соо, хаа даа, үгы шахуу ёһотой. Граждан дайнай гал дүлэн соогуур гаралдаһан, һүүлээрнь арад зониие гэгээрүүлхэ хэрэгтэ бүхы наһаяа зорюулжа, мүнөө амаралтада гараһан Александр Иванович Серебренников гээшэл даа.

...Дүшэ гаран жэлдэ Ленинэй партиин агуусхэ хэрэгтэй наһанайнгаа хамаг һайхан хүсэл эрмэлзэл, хуби зол холбоһон энэ хүнэй намтар угаа баян, һонирхолтойшье юм даа. Анханда хүдөөгэй багшын хүндэтэйшье, хүшэршье тушаал даажа абаад, гүлмэрхэн ухибүүдэй хонгор сэдьхэлдэнь совет ёһоной шэнэ шэнжэ, зан заншал түхөөжэ, татаашье һаа таһархагүй, матаашье һаа матархагүй — хэды олон бүргэд зоригтониие хүмүүжүүлжэ, ажабайдалайнь үндэр дабаан өөдэ ниидхүүлээ гээшэб?

«Ажал хүдэлмэри гээшэ хэр угһаа хойшо хамаг баялигай үлзы дээжэнь байһан юм» гэжэ хододоо угаа зохидхоноор өөлэгдөөд, бэлэн болошонхой байба.

Хэдыдэхи сахаригынь һэм бэ, зүгөөр тоолоогүйб. Харахадам, Анатолий Александрович хүлһөөэшье аршаха забдагүй — бэлэн болоһон сахариг, гарьхануудые үүдэнэй ара талын ёдогор дэгээдэ үлгэжэл байгаа һэн. Тэрэнэй шуран габшагай хүдэлсөөрнь багсаахада,

— Хүдэлмэриинтнай саг хэзээ дүүрэдэг бэ? — гэжэ һонирхоходо:

— Сагайнгаа хэмжүүрээр — үнгэрөө юм бээз. Харин ажалай талаар... мэдэнэгүйлди даа, — гэжэ тэрэнэй туһалагшань гүбэд гээд, түмэрэйнгөө халуунда яаралтай дабтажа оробо. Анатолий Александрович өөрөө һүүлшын сахариг өөлэн заһажа, дахяад тэ-

БУУРАЛ ЭСЭГЫН ҺУРГААЛ

баталан тайлбарилдаг эсэгынь үгэнүүд огто гадуур ошоогүй, үри бэенэрэйнь хожомоо замаа тодолхо хэрэгтэ алтан гадаһаниинышье болохо магад. Нээрээшье һайн һайхан, үйлэ хэрэг, һургаал заабари гээшэ ушартайл байдаг юм гэлсэгшэ. Тэрээн шэнги үнинэй коммунистын үри саданар мүнөө «хүлөө дүрөөдэ, гараа ганзагада хүргэнхэй гэхэ гү, али ондоогоор хэлэхэдэ, эб хамта ажалша ехэ бүлын гэшүүд боложо далижанхайнууд. Жэшээ болгон, хүбүүн Анатолиинь намтартай тобшо тэдыгээр танилсая.

Томодхогдоһон 7/8 шахтын кузницын үүдэ татажа орохотоймнай сасуу:

Таха, сабшуур түрүүтэй
Танай хэрэгтэй юумые
Түргэн сагаар бүтээдэг

Түмэршэ дархан солотойбди! — гэһэн буряад шүлэгшын мүнхэ солгёон нэгэ бадаг ээлүүдгүй һанагдаадхиба. Нэн түрүүн үйлэдбэри дээрэ ариг сэбэрые сахиха ба үндэр соёл болбосорол нэбтэрүүлхэ хүдэлөөнэй эндэшье дэлгэржэ байһаниинь үзэгдэнэ: хүдэлдэг газарынь яндагар сэбэр, яһала салуу зохид даа.

...Арбан зүг тээшэ алтан шэрээдэһэ сасаруулһан дүшэ дээрэ хүндэ балтын эршэтэйхэнээр бууха бүри үлирбэдэ хабшагдаһан сахариг, нэгэ мэдэн гэхэдэмнай, халуун хяһын хажууда арбадахи нажараа угтажа байһан хүн гэжэ эли мэдэхээр һэн.

ЖИНРЭЙ коммунистын жэшээ дээрэһээ бодоходо, Анатолий Серебренников аргагүй ехэ бүтээсэтэйгээр ажалладаг гэхэ гү, али сагые ехэл шадамараар ашагладаг хүн хаш гэжэ тухайлмаар. Энэнь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ механическа цехэй механик Иван Григорьевич Балтуевай тодорхойлжо хэлэһэнэй ёһоор, «дээдэ гарай түмэршэ дархан, мехцехэй профсоюзна комитедэй түрүүлэгшэ, мүн эдэбхитэй ухаалан зохёогшо» байхаһаа гадна, (нёдондо Буряадай хүдөө ажахын техникумэй механизациин отделение заочноор дүүргэһэн) үшөө эдэбхитэй рабкор байха юм.

«Магталта һайрхалташьегүй, һүбэлгэн ухаатай алтан гартай энэ хүн ходоодоо шэнэ юумэ бэдэржэ, үүсхэжэ, заримдаа орёо нарин бодомжо дээрэ үндэһэлэгдэһэн дурадхалнуудые оруулжархиходоо тородоггүй хүн юм» гэжэ хэншьеб хэлээ бэлэй. Нээрээшье, тэрэнэй үүсхэлээр хабтагай зузаан түмэр өөлэн хайшалха болоод, тэрэниие ябталан сэхэдхэхэ талаар яһала алмалта, арьбалалта түйлагданхай...

Ханын часай стрелкын «5» тооһоо үнгэрбэшье, кузница соо хяһын дүлэн түлэг лэ соробхилһон зандаа байба.

рэнээ хөө уруу булажархиха юм. Тиигээд үлеэдэг соргыгоо оньһо даран сасуу:

— Тэды эдыдэ ажалнай лаб дүүрэхэ гэжэ хэлэжэ шадахагүй байнабди. Юрэдөө, газар дороһоо галта шулуунай малтагдажал байгаа сагта гар хүрэхэ юумэн барагдаха бэшэ даа,. — иигэжэ хэлээд, хяһа сооһоо улаан сахариг гаргажа, дабтахынь тэндэ:

— Анатолий абарыш! — гэһэн мэгдүү абяан үүдэн тээһээ дуулдаба. Эрьежэ харахадамнай, дарсагар брезент хубсаһатай, түмэр оройбшо малгайтай хэдэн хүбүүд хажуудань ерээд, гуйхаһаа наагуур:

— «Бурхамнай», хэшээ, хайрла! Энэ жаалдамарыемнай сэхэлжэ үгэхэ болоолши даа. Яажашье ядаабди, бүри шортоо даа! — гэжэ бригадарынь хоолойгоо шахан хэлэбэ.

— Ээ, үшөө шахтернуудбди гэлдэхэт... — гэжэ түмэршэ дахан нюдэнэйнгөө шэл дээгүүр хялам гэжэ харан сасуу шогтойхоноор хэлээд, «яажашье ядалсаһан» голынь даралта доро хабшажа, оньһон аргаар сэхэлжэ оробо.

Мантан тулга-нюдүүрэй абарга ехэ хүсэндэ дабтуулхадаа, үнөөхи голынь тамхилха зуура гэхээр сэхэлдэшэнхэй байгаа һэн...

«Востсибуголь» комбинадай автоуправлениин Гусиноозерскын автобазада слесареэр ажалладаг Анатолиин дүү — Николай Серебренников наһаар залуушье һаа, коллектив соогоо «алтан гарта[й] ...һээр унихэнэй юм. Тэрэнэй [...] зураг предприятиинь Хүн[...] самбар шэмэглэлсэдэг.

Нүхэр Н. А. Серебре[нников] ашаанай машинын мотоор[...] «аргалха» талаар тусгаар [...] жэжэ, «хүндүүлхэй газар[...] ень» хүсэд шудалжа, [...] хэрэг табан хургандаал [...] дэдэг юм гэхэдээ, гушаа[...] рөөдүй хүндэ магтаалай [...] үмэдхүүлнэ бэшэлди.

«Би Николае үнинэй һайн [...] хэб, — гэжэ парторгын [...] соо главна инженер нүхэр Н[...] ровэй хэлэһые элихэн һанаа[...] Уялгата албанда ошохоһоо [...] Николай энэл мэргэжэлээр [...] базада хүдэлжэ байгаад, [...] дунда һургуули дүүргэһ[...] Үшөө хажуугаарнь хүндэ [...] кын секцидэ ябажа үрд[...] һэн. Һураһан юумэ һураар [...] хагүй гэдэгтэл, мүнөөшье [...] орхёогүй. Бүри хожомынь [...] байһаа табигдаһанай һүүлэ[...] жолоошоной үнэмшэлгэтэй [...] шье, анханда шэлэһэн мэр[...] орхёогүй, тэрэнээл «м[...] ябанхай. Мүнөө дээдэ гар[...] гү, али 6-дахи разрядай [...] болонхой. Тиимэһээ тэрээнд[...] орёо, тусгаар тодо нарин [...] даалгажа үгэдэгбди» — [...] байһал ушартай байха юм.

Уулзахын ушарта Н[...] үшөөл һураха гэхэ гү д[...] хоёрдохи мэргэжэл олохо [...] тэй байһанаа хөөрөө һэн. [...] теэд, залуу хүнэй зориг хү[...] бшуу. Хүндэ атлетикын [...] бэшэ дабаан өөдэ зориг[...] абирхашни хааһаб гэхэһ[...] хоёрдохи разрядай штанг[...] культурнигта ондоо юу юр[...] бди даа...

* * *

«АЖАЛ хүдэлмэри гэ[эшэ хэр] угһаа хойшо хамаг баялиг[ай үлзы] дээжэнь байһан юм» гэж[э хэлэ]доо баталан хэлэдэг үбгэн[эй] үгэнүүд огто газаагуур ош[оогүй].

Мүнөө үри бэенэрынь [...] ганзагада, хүлөө дүрөөдэ [...] хэй, нэгээр хэлэхэдэ, ажал[...] нэй арюун нэрэ соло үндэ[р] үргэжэ ябанад шуу. Буур[ал эсэ]гынь һургаал заабари у[...] байһан ёһотой даа...

Ч-Ц. САНЖ[...]

БАРИЛГА ЕХЭЭР ХЭГДЭНЭ

Хурамхаанай аймагай Гааргын совхоз эмхидхэгдэһээр үнишье болоогүй. Тэрэ совхозой түб — Арзгуун тосхон жэл бүри болбосон түхэлтэй боложо, совхозой хүдэлмэришэдэй түбхинэн һууха шэнэ гэр байранууд, ниитын бусадшье байшангууд олоор баригдана. Хоёр жэлэй хугасаа соо совхозой конторо, гостиница, автогараж, машинно-тракторна мастерской байрын табан гэр, хоёр-хоёр байратай долоон гэр, хонидой хэдэн байра бодхоогдоо. Тиихэдэ Аматхаан гэжэ газарта хүсэд оньһожоруулагдамал фермэ (малай байра, гэрнүүд) баригдажа эхилээ.

Д. ГУЛГЕНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЭРХИМ ШУДХАГШАДАЙ АШААР

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой уран дархашуул, шудхагшад республикынгаа ажахы, предприятинуудһаа тусгаар захил абадаг болонхой юм.

Заводто Буряадай мэдээжэ революционер Михей Николаевич Ербановай дурасхаалай хүшөө шудхаха захил оробо. Энэ харюусалгатай захил саг соонь дүүргэхын тула эрхим шудхагшадаа, мэргэжэлтэдээ хабаадуулха гэжэ шиидхэһэн юм. Жэшээнь, мэргэжэлтэд, коммунис ажалай ударнигууд С. В. Найданов, П. И. Рубцов, Николай Рундин, Анатолий Макаров болон бусадта энэ ажал даалгагдаба.

Мүнөө эдэнэр харюусалгатай захил дүүргэхэ болонхой.

Д. БАЛДАНОВ.

Совет орон доторнай

СОЛЕНОЕ ТОСХОНОЙ МУЗЕЙ

Иртыш шадар оршодог Соленое гэжэ тосхондо Совет засагай жэлнүүдтэ һургуулиин уужам һаруул байшангууд олоороо бодхоогдоо. Гэхэ зуура эндэхи зон һургуулиин байдаг байһан анха түрүүшынь юрын гэрые мүнөө хүрэтэр наринаар харууһалжа байдаг.

Ородой мэдээжэ революционерка, Софья Перовскаягай соратник Вера Фигнерэй гар табилгатай портрет, нютагайхидта бэшэһэн бэшэгүүд, тэрэнэй ажал ябуулга тухай юрхаг документнүүд эндэ бии юм.

Хүдөөгэй иимэрхүү түхэлэй энэ гансахан музей һэниин түүхэтэй. В. Н. Фигнерэй нүхэд энэ зуунжэлэй эхеэр революционно ажал ябуулгынгаа түлөө Соленое худар сүлэгдэһэн байгаа. Тэдэнэр Вера Николаевнада бэшэг бэшэхэдээ, эндэхи ухибүүдэй хүндэ хүшэр байдал тухай мэдээсэдэг байһан. Бэшэгүүдэнь харюу болгон, Вера Николаевна мүнгэ суглуулжа, ниипэ эльгээһэн, тэрэ мүнгөөрнь энэ нютагта түрүүшын һургуули баригдаһан түүхэтэй.

Революциин план мандаһанай һүүлээршье политическэ сүлэлгэдэ байһан тэдэ революционернүүд хүдөөгэй ухибүүдые мартаагүй, анхардаг байба. Тиин тэдэнэр түлөөр байдалтай 15 һурагшадта стипенди үгэһэн юм. Соленое тосхоной эдир эрхэтэд тиихэдэ анха түрүүн Совет орон соогуураа аяншаһан байна.

Тиигэжэ юрын модон гэр энэ тосхонойхидто дурасхаалта хүшөө шэнги болонхой. Эндэхи һургуулиин түрүүшын багша — политическа сүлэлтэдэ байһан революционерэй хүбүүн, Василий Федотович Коптев мүнөөшье иишэ ерэдэг. Шанэ материалнуудые асаржа, музейн экспонадуудые нэмээдэг юм.

В. ЛОБОДА,
ТАСС-ай корр.

Омск.

АКСАЙКЫН УҺАНАЙ АШААР

Аксайка гэжэ багахан горхон Ростовско областиин Аксайска районой М. Горькиин нэрэмжэтэ колхозой мал ажалаа хүгжөөлгэдэнь туһалаа. Һайжаруулагдамал 120 гектар бэлшээри энэ горхоной уһаар уһалагдана. Хабарһаа намар орой болотор бэлшээринүүдтэнь үдхэн ногоон надхан һуудаг. Урдань зунай тэн багта ногоон хагдаржа захалдаг бэлэй.

— Горхоной уһан соргонуудаар дамжуулагдан, бэлшээридэ асарагдаад, бороодол адляар сасагдадаг, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Н. Т. Засоба ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэбэ. — Нёдондоной ган гасуурта жэлдэ гектар бүриин 540 центнер ногоо абаабди. Тиигэжэ бэлшээриин талмай (үнеэн бүхэндэ абажа харабал таба дахин хороогдоо. Силос, ногоон тэжээл болохо ургамалнууд гурба дахин багаар таригдана. Бэлшээриингээ газарта ороһото ургамал тариха аргатай болообди.

Һайжаруулагдамал бэлшээринүүдтэ 500 шахуу үнеэд байлгагдана. Д. Ю. Лыткина, В. Т. Белкина, З. В. Самохвалова болон бусад эрхим һаалишаднай үдэр бүхэндэ үнеэн бүриһөө 15 килограмм һү һаана.

Иимэ бэлшээринүүд хүршэ «Заречный», «Пригородный» совхозуудташье бии болгогдонхой. Дон, Северный Донец мүрэнүүд болон багахан горхоной эрьеэрхи 12 мянган гектар газар областиин һайжаруулагдамал бэлшээриин тоодо ороно.

ТАСС-ай корр.

Ростов-на-Дону.

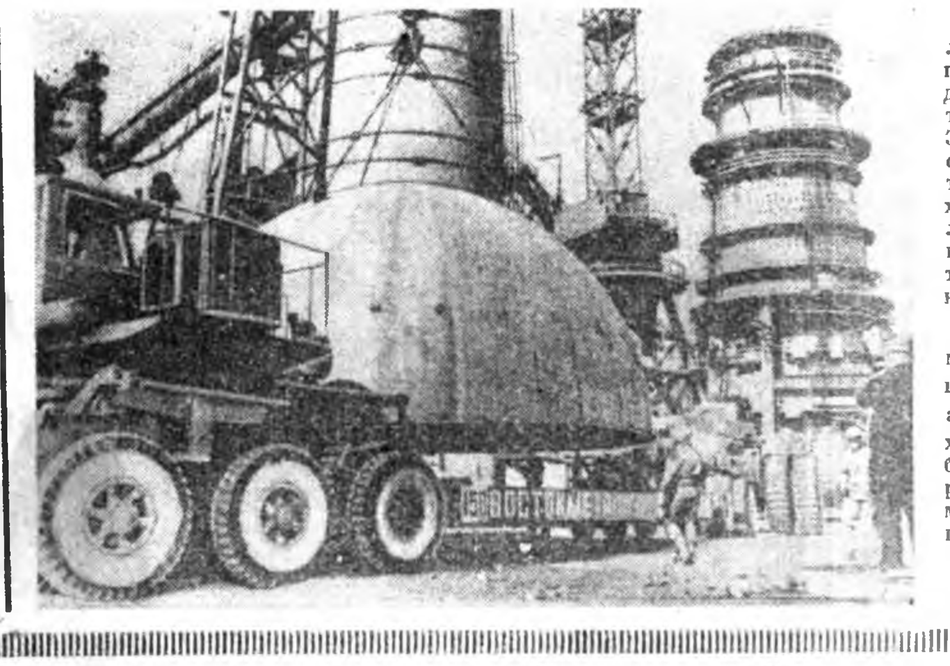

ЧЕЛЯБИНСК. **Челябинскын металлургическа заводто шэнэ доменно пеэшэн ехэ түргэнөөр баригдана. Энэ пеэшэнэй корпусынь, агаар халааха түхеэрэлгэнүүд бодхоогдоно. Эндэ металлоконструкциин крупно-блочно монтажай түрүү онол арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мантан томо автоприцеп барилга дээрэ агаар халаалгын түхеэрэлгын корпус асарба. Баруун тээнь баригдажа байһан доменно пеэшэнэй корпус.

ТАСС-ай фотохронико.

«СЭНХИР ФЕРМЕНҮҮДЭЙ» БАЯЛИГ

Куйбышевска областиин загаһанай трестын предприятинуудай загаһа олзоборилдог колхозуудай нуурнуудта 6,8 миллион жараахай табигдаба. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ турба дахин олон болоно. Жараахайнуудай хахадынь Куйбышевска хаалтын дэргэдэ эмхидхэгдэжэ байгаа «Сускан» гэжэ томо ажахын сөөрэмүүдтэ табигдана.

* * *

Ороной загаһа үсхэбэрилдэг нуурнуудта жараахайнуудые табиха хүдэлмэри дүүрэвэ, — гэжэ ТАСС-ай корреспондентдэ СССР-эй Загаһанай промышленностиин министерствэһээ мэдээсэбэ. — Нуурнуудта жэлтэй болоһон 340 миллион карп болон бусад загаһад табигдаа. Украинын, Белоруссиин, Узбекистанай, Молдавиин, Киргизэй, Таджикистанай, Армениин, Туркмениин загаһа үсхэбэрилэгшэд даабаринуудаа дүүргэнхэй. Россин Федерацида энэ хүдэлмэринь дүүрүүтэй байна.

Мүнөө эдэ ажахынууд нуурнуудые сэбэрлэхэ, загаһадые үүлтэр үүлтэрээрнь илгаха, тэжээл зөөхэ хүдэлмэри эмхидхэжэ байнхай. Тиихэдэ загаһанай түриһөө хаяха хаһада бэлэдхэл хэгдэнэ гээшэ. Уданшьегүй нуурнуудтахи түрьһэнһөө жараахайнууд гараха. Зундаа жараахайнууд томо болоод, тусхай сөөрэмүүд соо үбэлжэхэ.

Сөөрэмүүд дотор загаһа үсхэбэрилдэг ажахынууд 1975 ондо 1700 мянган центнер загаһа Эхэ орондоо үгэхэ ёһотой юм. 99 мянган гектар талмайтай сөөрэмүүд бии болгогдохо. Олон сөөрэм шэнэдхэн хубилгагдахаар хараалагдана. Гэхэ зуура мүнөө байһан сөөрэмүүдэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ шухала. Түсэбтэ табан жэлэй дүүрэтэр сөөрэмүүдэй гектар бүриһөө 14 центнер загаһан баригдадаг болохо.

Загаһа үдхэдэг гүрэнэй питомнигуудые эмхидхэн, загаһанай ажахынуудые жараахайнуудаар хангаха гэжэ түсэблэгдэнэ.

ТҮРҮҮШЫ[Н] ҮДЭРҺӨӨ ЭМХИТЭЙ

Аймагай ажахынуудта «[сагаан] алта» суглуулга түлэг дунд[а]жа байна. Мүнөө жэлдэ [...] шэбэрэйхид 180000 хони [...]шалжа, гүрэндэ 5817 ц[...] нооһо худалдаха дааба[ри] һүүлэй байдалаар аймаг [...] 40000 гаран хонин хайш[а]жа, хонин бүриһөө дунда [...] 2,5—2,6 килограмм [...] абтаа.

Хонидой нооһо хайш[алга] «Знамя Ленина», «Путь [Ле]на», «Искра» колхозууд, «[...]гард» совхоздо урда мэт[...] гуримтайгаар, һайн шан[...]гаар ябуулагдана. Аймаг[...] эгээ олон хонитой «Знамя [Лени]на колхоздо зуу гаран машин[...] томодхогдоһон пункт хэд[...] удаагаар Номог-Толгойн [...] станда хүдэлдэг юм. Энд[...] дэлмэриин 10—12 үдэрэй [...] да 30000 гаран хонин [...] «пэхы дэгэл» абажа, [...] нооһо худалдаха түсэбөө [...] үлүүлэн дүүргэдэг заш[...] Мүнөөшье жэлдэ эндэхи [...] хүдэлмэри эмхи гурим[...] ябажа байна. Пунктые да[...] А. Б. Эрдынеев томил[...] Эндэ үдэртөө 3500—4000 [...] хайшалагдана. Һүүлэй бай[...] тус ажахын хайшалагшад [...] гаран хонидой нооһо хай[...] байна. Тиихэдэ хүршэ «Пу[ть Ле]нина» колхоздо ажал худ[...] мүн лэ һайнаар ябана. Тус[...]хын хайшалагшад хонин бү[...] дунда зэргээр 3,2—3,4 [...]грамм нооһо абана. Колхо[...]нишод 6000 гаран хони[...] шалха юм. Хонин бүриһөө 3[...]лограммһаа бага бэшэ нооһо[...] гүрэндэ 215 центнер зөөл[...]та тушааха гэһэн дааба[ри] Түрүүшын үдэрэй дүн [...] адаглахада артелиин хо[...] абаһан уялгаяа дүүргэхэ [...] арга боломжотой. Эндэ 2[...] шинкатай хайшалагын [...] тодхогдонхой. Түрүүшын [...] ахалагша хонишон П. А. [...]вой отарын хонин бүри[...] килограмм нооһон хайша[...] Хайшалагшад П. М. Коб[...] М. А. Кожевников, В. [...]фелова болон бусад пункт[...] дэлгэрһэн мүрысөөндэ түр[...] ябанад. Тэдэнэр тус тустаа [...] бүри 40—45 хони хай[...] хонин бүриһөө 3,4 кил[...] «сагаан алта» абана. Хай[...]гын шанар һайн гэжэ арад[...]налтын постын гэшүүд мэд[...]

Аймаг гүрэндэ нооһо ху[...] хахад жэлэйнгээ даабари д[үү]... Бухыдөө гүрэнэй бэлэд[...] пунктда 1200 гаран [...] «сагаан алтан» тушаагдаа[...]гаа һарын түсэб бэелү[...] «Знамя Ленина», «Путь Л[...] «Искра» колхозуудай, «[...]гард», Суулгын совхозууд[...]нишод горитой хубитаяа ор[...] Хушуун-үзүүрэйхид Улаан-[Үдын] ПОШ фабрикада 300 ц[...] нооһо тушаажа, хахад жэл[...] даабари үлүүлэн дүүргэ[...]

Б. ЖАМБАЛО[...]
манай ко[рр.]

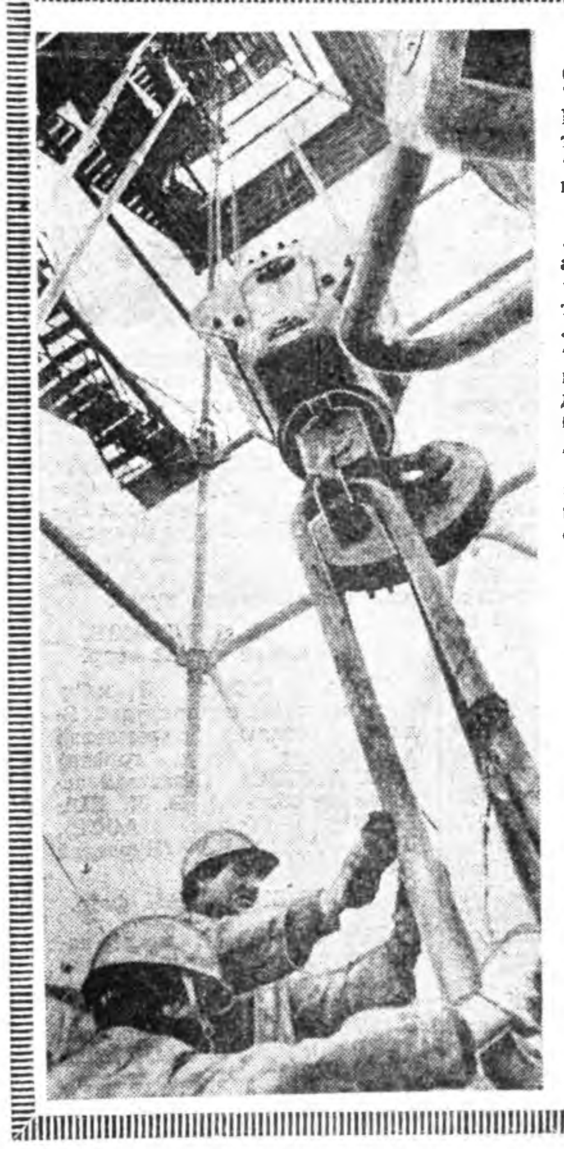

Айхабтар ехэ нефть ба газай нөөсэ нээһэн Тюмениин геологууд Баруун Сибириин хойто зүгтэ ашагта малтамалнуудые бэдэрэлгээ үргэлжэлүүлнэ.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бэлдэжэ байһан Ленинэй орденто Главтюменьгеологиин Сургутска нефть бэдэрэлгын экспедициин коллектив эрхим үрэ дүн туйлаа. Эрхим ажалайнь түлөө тус экспедицидэ «Эрхим нефть бэдэрэлгын экспедици» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай, комсомол-залуушуулай бригадын мастер Владимир Соловьевой вахта ажаллана. Тус вахта 11 үдэрэй туршада 2420 метр гүнзэгы газар малтажа, социалис мүрысөөе эрхимлээ. СССР-эй геологиин министерство үндэр бүтээсэтэй ажалайнь түлөө мастер В. Соловьевой хүтэлбэрилдэг коллективтэ «эрхим малталгын бригада» гэһэн нэрэ зэргэ олгоо.

ТАСС-ай фотохронико.

МОНГОЛ ТЕАТР МАНАЙДА АЙЛШАЛНА

«Ээдрээ» зүжэгтэй манай респуб-
[...]кын ажалшад танил байна. Хоца
[...]мсараевай нэрэмжэтэ театрнай
[...]э зүжэгые манда харуулһан. Му-
[...]о монгол артистнуудай энэ зүжэг
[...]абихадань, хүнүүд тон ехэ һонир-
[...]олтойгоор хараба.

[...]Нааданай урда тээ, үшөө хүшэгын
[...]ргдээгүй байхада хубисхалай үеын
[...]унай аялга соностожо, моридой
[...]бараан дуулдаба гү гэнэ. 1921
[...]до Монгол орондо болоһон арадай
[...]бисхалай үе сэдьхэл бодолдо оро-
[...] эхилнэ.

1921 оной зунай дунда һарада
[...]рга хотые Сүхэ-Баатарай удари-
[...]агын арадай хубисхалша сэрэгүүд
[...]одой улаан армиин туһаламжа-
но нюуса хуйвалдаан (заговор) бү-
рилдэнэ. Эдэ ноёд, ламанар, хатадые
наадаһан артистнар өөһэдөө өөһэдын
онсо түхэл, абаритай, һонирхолтой
дүрэнүүдые харуулна. Түрэдэ сүгла-
раад байһан юрын зониие мэхэлхэ
һанаатай зөөлэн олбогтой һан-
дали дээрэ түрүүшынхеэ һуу-
жа, үнжэгэн бэеэрээ шэрүүдүү-
лээд, һуудалдаа тогтожо ядажа бай-
башье худалаар энеэсэгээн, «һуу-
жа болохо юумэ байнал даа» гэсэгээн
байһан ехэ хатаниие хараһанаа
мартахаар бэшэ. Сэрэгэй яаман
соо ороод, ханын шүүмжэлһэн зураг
хаража, бэедээ зүү шаалгаһан юумэ-
дэл һууха байраа оложо ядан, үрөө-
һэн хүлөө шэрэшэнхэй ябатараа,
хиндэй зүг барижа һунан мүргэ-
жэ эхилнэ. Энэ хүниие хуушанай
эзэрхэг хуули шарын шажанай али
тухай арад зониие дороо даража,
мунхаруулжа байһанай элитэ гэр-
шэлһэн дүрэ болгожо артист шада-
мараар наадана. Удха шанар ойлго-
хогүйһөө гадна, бидэндэ туһалжа
байһан шажаниие үгы хэхэдэнь, бог-
до гэгээниие холодуулхань гэһэн
бодолһоо тэрэ хүн шэнэ за-
сагые хараана, «удахагүй хо-
сорхот» гэнэ. Гончикдоржо «энэ
мэтын шабхаруунуудые үндэ-
һөөрнь усадхабал таараха һэн
ха даа» гэнэ. Харин Сүхэ-Баатар
бүри гүнзэгытөөр, үндэһөөрнь хара-
жа ойлгуулна: «Усадхаха?.. Хэлэхэ-
баригдашанхай — иимэ ажабайда-
лайнгаа зүб харгы олоодүй, зан аба-
ряараа зоримгой, шууд бэшэ хүнэй
дүрые шадамараар артист харуулна.
Шэнэ засагай сэрэгэй яаманай таһаг
соо ороод байхадаа, М. Шаравай зу-
рагуудые бодолтойгоор хараһыень
ажаглая. Сүхэ-Баатарта таһаг руунь
орохынгоо урда тээ түр зуура түдэгэ-
сэн, нилээд оролдосотойгоор хүлөө
аршажа байхань ойлгосотой. Уул-
заад гаража ерэхэдээ, нюур дээрээ
үлэ мэдэг баяр түрэһэн шарайтай,
халта миһэрһэн гарахадань сэдь-
хэлдэ гансата гүнзэгы бодол түрэнэ.
Энэ дүрые уран зохидоор, шадабари-
тайгаар зураглан харуулһыень тэм-
дэглэхээр.

„ЭЭДРЭЭҺЭЭ" ЭХИЛЭЭ!

[...]гаар доторой контрреволюци ба
[...]гернын сагаан сэрэгһээ сүлөөлнэ.
[...]адай засаг тогтоно. Шэнэ засагай
[...]огтоһон сагһаа хойшо бэелүүлһэн
[...]рэг олон, ехэ байгаа. Тэрэ тоодо
[...]уушанай хара, шара феодалнууд-
[...] шэнэ засаг ямараар хандахаб,
[...]н тэдэнэр өөһэдөө арадай засагые
[...]рүүшын үедэ хай-
[...]агаар үзэдэг байгааб
[...]һэн асуудал гарана.
[...] асуудалые шэнэ за-
[...]г марксизм-ленениз-
[...]ын һургаалай үндэһэ
[...]имталан, шадабари-
[...], зүб шиидхээ. Энэ
[...]ашье асуудал бэшэ.
[...]эншье асуудал бэшэ
[...]н.

Тэд энэ хэрэг хай-
[...]н гэжэ бэелүүлэгдэ-
[...]н байгааб. Арадай за-
[...]г хэндэ хандааб? Эдэ
[...]суудалнуудта, түүхын
[...]аримтануудые, бодото
[...]шарнуудые хэрэглэжэ,
[...]рын зохёолой хүсөөр
[...]аматург Д. Намдаг
[...]нда харюу үгэнэ.

Хүшэгэ нээгдэбэ.
[...]нхэ-Очир түн тай-
[...]ын гэртэ хуушанай
[...]ёд сугларанхай. Тор-
[...], магнал дэгэлтэй,
[...]катай, хүрмэтэйнүүд,
[...]зэ, шүрэ үдэтэй мал-
[...]йтайнууд, алта мүн-
[...] шэмэг зүүд-
[...] надхуулһан яла-
[...], салагар, садхалан сэлсэгэр
[...]тэй бардам ноёдууд, ла-
[...]нар, хатад үзэгдэнэ. Хэд
[...] эндэ: Ээ ван (артист
[...] Цолмонбаатар), Данзанван-
[...]ил (арт. З. Пурвэ), Галдан Жонон
[...]н (артист Д. Байдий). Шагдархүрц
[...]ртист З. Шагдаржав), Эр-
[...]ни эхэ (МНР-эй габьяата артист
[...] Хандсүрэн), Алтанзула (МНР-эй
[...]бьяата артист Л. Долгор), Эдэнэй
[...]нда Мүнхэ Очир (МНР-эй арадай
[...]тист Г. Гомбосүрэн).

[...]Хэды томоотойгоор бэеэ бариха
[...]жэ оролдобошье, эдэ ноёд түб бай-
[...]лаа бүгэдэ алданхайнууд, Хууша-
[...]йнгаа засаг, эзэрхэхэ байдалаа
[...]аха болоһондоо һанаата болон-
[...]й, хөөрэлдөөниинь арадай засагтай
[...]сэхэ тухай, хуушан засагаа тэхэ-
[...]үлхэ тухай. Энэ асуудалда тү-
[...]үшээр хоёр һанамжатай байнад.
[...] ван, Эрдэни эхэ гэгшэд зохисотой
[...] хүлеэжэ, Сүхэ-Баатарые аалин
[...]агааха гэжэ бодоно. Тэрэ хууша-
[...]й ноён хитад генерал Елой Шу-
[...]эниие урдаһаань сэхэ эсэргүүсэн-
[...]й, саада засагтань хобложо уна-
[...]аһан жэшээгээрээ энэ һанамжаа
[...]шэлнэ. Харин тиихэдэ Данзан-
[...]нжил, Галдан Жононван ба бусад
[...]аян саг соо тэмсэжэ, засагаа
[...]эрюулхэ бодолтой. Энэ хоёр һа-
[...]мжа хоорондоо гүнзэгы илгаатай
[...]шэ байһан тулада, дары нэгэдэ-
[...]э, шэнэ засагай эрхилэгшэдые, Сү-
[...]-Баатар түрүүтэйнь сүм һалгаха
[...]рото түсэб зохёожо үгэсэ-
[...]д. Лама, ноёдой контрреволюцион-
даргын столой саана һууха һана-
жа, һэдэлгэ гаргаһан хуушан сэрэ-
гэй ноёниие эли танихаар. Хоро ша-
рандаа шатажа, үнгэ шарайгаа үнэ-
һэн хүхэ болгошоһон, хорон хэлэн
лама мүн лэ эли.

Хоёрдохи үзэгдэлдэ Монголой ара-

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мүнхэ-Очир—МНР-эй арадай артист Г. Гомбосүрэн.

дай хубисхалай ударидагша Сүхэ-
Баатар (артист С. Дамдин) гаража
ерэнэ. Тэрэ юрын монгол дэгэлтэй,
гансал һэлмэ һуйбаданхай, бэсэр
хүдэр, габшагай түхэлтэй, урин ду-
лаан харасатай. Артист таарам-
жатайгаар наадана, түхэл шарай-
гаараа Сүхэ-Баатарай дүрэдэ (фо-
тографинуудтайнь сасуулбал) бүри
яг адли болоно гү гэжэ һанахаар.
Сүхэ-Баатар гүнзэгы бодолтой уда-
ридагша гэжэ артист харуулжа ша-
дана.

Арадай намайхид засагаа гартаа
абаад байхадаа, ехэ мэргэн, һэрэм-
жэтэй политика ябуулжа байна.
Шэнэ байдал байгуулха гээшэ буу
барижа засагаа абахын түлөө байл-
даанда дайсанаа сэхэ нидэрэн, «да-
рагшада орходоо үлүү хүшэр, үлүү
орёо ажал болоод байһыень тэдэ-
нэр ойлгожо байна. Сүхэ-Баа-
тар арадай сэрэгэй дарга
Гончик-Доржотой (МНР-эй ара-
дай артист Д. Дамдинсүрэн) хөөрэл-
дэжэ байхадаа, тэрэнэй хуушан
ноёдой «түрын хэрэгтэ» оролсохо
эрхые бүри мүһэн хаһаа ёһотой»
гэжэ хэлэхэдэнь ойлгуулжа үгэнэ:
«Гончик-Доржо, энэмни манай на-
май гол зорилго боложо байбашье
бидэ өөрынгөө этигэл һэримжэ хоё-
рые хамтаруулһан хубисхалта үйлэ
хэрэгэйнгээ үрэ дүндэ хүрэхэдөө
нүхэр болгожо хүреэлүүлээд, дай-
санаа заатагүй таниха, дараха ном-
той юм». Игэжэ хөөрэлдэжэ бай-
хадань, нэгэ доройй мүргэлшэн (ар-
тист Д. Лхамхуу) орожо, Галдан
дэ амар, хэхэдэ түбэгтэй юумэ хаям.
Гэбэшье, энэ хүн тухай хэлэхэ бо-
лоо һаа, энэмнай мунхаг хүн ха юм
даа. Тиимэһээ мунхаг хүниие усад-
хаха бэшэ, мунхаруулдаг тэрэ хуу-
шанай байдалые усадхаха хэрэг-
тэй. Тэрэмнайшье амар хэрэг бэшэ.
Зай, теэд яахаб. Дабан туйлаха хэ-
рэгтэй. Сүхэ-Баатар төөриһэн, мун-
харһан хүнүүдтэ, үргэн арад зон-
до шэнэ засагай аша туһые ойл-
гуулха гэжэ оролдоно, ойлгохо гэжэ
этигэнэ. Харин дайсанаа лаб тани-
жа, нарин шалгажа дараха гэһэн
хараа шутам баримтална. Энэ та-
лаар Сүхэ-Баатарай холо бодожо,
зүб ябуулга хэдэг байһые харуул-
һан баримта болоно. Тэрэ өөрынгөө
түлөөлэгшэ «хуушанай бэшээ-
шэ Бадма гэгшые» (артист Г. Ла-
тиф) Дорли гэжэ шэнэ нэрэ үгөөд,
Богдо гэгээнэй ордондо байдаг ла-
мын дотор хүн болгожо эльгэнэ.

Хуушанай лама, ноёдой ябуулгань
уридшалан мэдэгдэжэ, усадхагдана.
Галдан жонон, Саж лама гэхэ мэтэ-
нүүд тушаагдана. Харин тэдэнэй
зарим хөөрөө, үһөөгөө барижа, бэеэ
нюуха байдалда ороно. Ээ ван юрын
дэгэл үмдэнхэй, Данзанванжил
юрын шаби хубсаһатай болонхой,
даахяа шэрэһэн нохойнууд шэнги
үрзэгэр, унжагар юумэнүүд зүжэгэй
һүүлдэ үзэгдэнэд. Зүгөөр, шэнэ
засагта эсэргүүсэхэ хэрэгээ тэдэнэр
бодомжолһоор.

Ангиин тэмсэл үргэлжэлһөөр.

Энэ хоёр хүсэнэй хам орожо тэм-
сэжэ байхада тэрээндэ хабаадангүй
ябаха гэжэ хуушанай гүн тайжа
Мүнхэ-Очир бодоно. Тойроод боложо
байһан ажабайдалай хубилалтые
ойлгохо гэжэ оролдоһон, бодомжотой,
орон нютагаа сэдьхэлдээ дүтэ һана-
ха гэбэшье, хуушан тайжын бүлэдэ
хүмүүжэһэн, дээдэ тушаалтай ноён
ябаһан, хуушанай абари, заншал,
үзэл бодолдо ухааниинь ябадалынь
тайгаар зураглан харуулһыень тэм-
дэглэхээр.

Мүнхэ-Очир ангиин үзэлтэй бо-
лоодүй хүн, монголшууд бүгэдэ нэ-
гэ юм гэжэ буруу бодоно. Харин ху-
бисхалай хүсэн, хубисхалда эсэр-
гүү хүсэн хоёрой тэмсэлые үлүү
тэмсэл, зоной дунда һүйд, үлүү һан-
дарал, алалсаа асарһан ябадал гэжэ
бодоно. Теэд тэрэнэй энэ бодол-
нуудаа баримталжа ябаха гэхэдэнь,
үһанай хөөһэн дээгүүр гэшхэһэн мэ-
тэ байба. Ангиин тэмсэл ганса газаа
гудамжада болоно бэшэ, өөрынь гэр
бүлэ соо мүргэлдэшэнхэй байба.
Тэрэнэй хатан Алтанзула (МНР-эй
габьяата артистка Л. Донгор) контр-
революционернүүдэй нюуса хэрэгтэ
туһамаршан болошонхой. Шэбэгшэн
Жавзан (артистка С. Сэлэнгэ) шэ-
нэ засаг тээшэ эрмэлзэнхэй. Хойно-
һоонь, мүн ухин Оюун шэмэг ябал-
сахадаа дүтэ болонхой.

Ном заалгажа байһан арадай сэ-
рэгшэ Сономбаатар (МНР-эй габь-
яата артист Ц. Гантумэр) ангиин
тэмсэлэй, шэнэ засагай зорилгые
ойлгуулха гэжэ оролдоно. Артист
Сономбаатарай дүрэ наадахадаа, шэ-
нэ засагтаа бүхы шадалаа үнэн
оролдоһон, омогтой, юрын хүнэй
дүрые харуулна.

Ажабайдалай ябаса Мүнхэ-Очи-
рой бодолдо шэнэ эрьелтэ оруулна.
Контрреволюционно нюуса хэрэг
элирнэ. Хатан Алтанзулань энэ
муухай хэрэгтэ хабаадалсаһанаа
тэсэнгүй, бэеэ хорлоно.

«Ээдрээ» — арадай засагай хүсэ
шадал, мэргэн политика харуулһан
зохёол. Энэ зохёол соо түүхын бо-
дото нюурнууд, ушарнууд (Саж-ла-
мын хуйвалдаан г. м.) үзэгдэнэ. Тии-
мэ болоходоо бүришье баримтатай,
үнэншэмөөр, зохёол болоно.

Зүжэг соо наадаһан артистнар
үүргэеэ һайн гүйсэдхэнэд. Зүжэг

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Жавзан — артистка С. Сэлэнгэ.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

жэншэдгүй гүйсэд һай-
ханаар шэмэглэгдэнхэй.
Хубсаһа хунар бүгэдэ
таараһан, гэрэл ехэ уд-
хатайгаар хэрэглэгдэн-
хэй гэжэ тэмдэглэе.
Монгол зоной али али
талын түлөөлэгшэнэрэй
абари зан, бодол, түхэл
эли харагдана. Эндэ
олон зоной хабаадалта-
тай үзэгдэлнүүд хараг-
шадта ойлгосотой, ехэ
үүргэ дүүргэнэ.

Зүжэгые табиһан бэ-
лиг ехэтэй, мэргэжэл
түгэс режиссернууд Э.
Оюун, Л. Ванган, уран
зураашa Ц. Доржпалам
—эдэнэр үндэр сэгнэл-
тын наада байгуулһан
байна.

Ц-А. ДУГАР-НИМАЕВ,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

ПАРТИЗАНУУДАЙ АНХАРАЛДА

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ Белоруссиин ССР-эй газар дайда дээрэ партизанска хүдэлөөн ехээр дэлгэрһэн байгаа. Тэрэ хүдэлөөндэ манай ороной нютаг бүхэнһөө сэрэгшэд хабаадалсаа һэн. Дайнай үедэ Белоруссиин партизанска хүдэлөөнэй штаб, мүн партийна, комсомолой, сэрэгэй, гүрэнэй аюулгүйе сахиха органууд партизануудта саг зуурын документнүүдые барюулһан байгаа.

Белоруссиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дэргэдэхи комисси республикын газар дээрэ партизанска хүдэлөөндэ хабаадалсаһан тухай саг зуурын документнүүдые Белоруссиин партизанай үнэмшэлгөөр һэлгэжэ эхилбэ. Тиимэһээ партизанска хүдэлөөндэ хабаадалсаһан тухай саг зуурын документнүүдтэй хүнүүд тэрэнээ «Минск хото, 220010, Белоруссиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиум» гэһэн адресаар эльгээжэ, Белоруссиин партизанай үнэмшэлгэ абаха болоно. Тиихэдэ 2х3 см хэмжүүртэй 2 фото эльгээлсэхэ бологдоно.

Белоруссиин газар дээрэ партизанска хүдэлөөндэ хабаадалсаһан тухай ямаршье документгүй хүнүүд партизанска ямар отряд, бригадын бүридэлдэ, хаана, хэды ондо тэмсэһэн тухайгаа тодорхойгоор бэшээд, дээрэ дурсагдаһан адресаар эльгээхэ зэргэтэй.

Белоруссиин партизанай үнэмшэлгэ гэһэн шэнэлэгдэһэн документнүүд партизан ябаһан хүнүүдэй мүнөө ажаһуудаг ардесаар аймагай, городой Соведэй гүйсэдкомой адресаар бусаагдаха юм. Тиимэһээ документнүүдээ эльгээхэдээ мүнөөнэйнгөө адресые зүбөөр бэшэхэ шухала.

ХОДОДОО ЗОНОЙ ДУНДА...

Хэрэнэй дунда һургуулиин директор Жап Доржиевич Халудоров 33-дахи жэлээ багшална. Олохон лэ хүнүүдые тэрэ «а» үзэгтэ һургажа, ажабайдалайнь арюун замда гаргаһан байна. Энээнтэй дашарамдуулан өөрыншье хүбүүд, басагад тухай хэдэн үгэ хэлэхэдэ үлүү бэшэ ха.

Ехэ хүбүүн Жап Томскын радиоэлектроникын институт дүүргэһэнэй удаа, Улаан-Үдын технологическа институтда багшалаа. Мүнөө Ленинград хотодо аспирантурада һурана. Хоёрдохи хүбүүн Жорж—Москвагай профсоюзуудай дээдэ һургуули дүүргэнхэй, Светлана басаганиинь Улаан-Үдын соёлой институдай, Нина хари хэлэнэй Эрхүүгэй институдай студентнүүд. Тэдэнһээ дүү зургаан хүбүүд, басагадынь Хэрэнэйнтээ һургуулинуудта һурадаг.

...Жап Доржиевич эртэхэн бодожо, һургуули тээшээ гэшхэлдэг. Педсовет, һургуулиин пионерэй дружинын сбор, багшануудай байра байдалай асуудалаар аймгүйсэдкомтой хөөрэлдэхэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тухай классуудые хүтэлбэрилэгшэдтэй суглаа үнгэргэхэ, заримдаа районно, райком, аймгүйсэдкомдо дуудуулха — эдэ бүгэдэ олон тоото асуудалнууд һургуулиин директортэ барагдаха бэшэ даа. Тиимэ болохолоороо багшанарһаа холо урид ажалдаа ерээд, мүнөөдэр, үглөөдэр хэхэ хүдэлмэриеэ яаралгүйхэнөөр түсэблэхэдэ һайн ха юм. Ж. Д. Халудоров үхибүүдые эрдэмдэ һургаха гэһэн нэгэл эрмэлзэл оролдолго урдаа табяад ажалладаг хүдөөгэй түрүү багшанарай нэгэн гээшэ.

...Үдэшэ орой болотор директорэй гэртэ гал носодог. Стол дээрэнь олон ном, журнал табяатай. Үглөөдэр уласхоорондын асуудалаар, тодорхойлон хэлэбэл, совет-хитад харилсаанууд тухай ажалшадай эрилтэ хангалгын комбинадай коллективэй урда лекци уншахань. Түүхэ заадаг багша байһан тула олон зүйлнүүдынь тэрээндэ мэдээжэ. Гэбэшье «Новое время», «За рубежом», «Вопросы истории», «Международная жизнь» гэһэн журналнуудай һүүлшын номернуудые хаража үдихэ хэрэгтэй. Шагнагшад элдэб янзын, хүлеэгдээгүй асуудал табижа болохо. Ямаршье асуудалда харюусахаар бэлэн болобоб гэжэ мэдэхэдээл олоной урда лекци уншадаг заншалтай хүн гээшэл.

Ж. Д. Халудоров гол түлэб уласхоорондын асуудалнуудаар лекцинүүдые уншажа мэргэжэнхэй. Зүгөөр КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые улад зондоо ойлгуулха талаар олон лекци уншаа. «КПСС-эй XXIV съезд арад зоной ажабайдал һайжаруулха тухай», «Ажахын хүтэлбэрилгэ һайжаруулха тухай», «КПСС-эй XXIV съезд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тухай», «Юһэдэхи табан жэлэй шэнэ барилганууд» гэхэ мэтэ темэнүүдээр лекцинүүдые мал шаахан таргалуулха Түнхэнэй, Туранай совхозуудай, бусад ажахынуудай коллективүүдтэ уншаа.

Лектор Жап Доржиевич Халудоров хори шахуу жэл соо пропагандист, лектор гэһэн хүндэтэй, харюусалгатайшье даалгабари дүүргэжэ ябана. Һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд дүй дүршэлтэй болонхой, партийна даалгабаридаа харюусалгатайгаар хандадаг юм.

Үнинэй пропагандист, лектор Ж. Д. Халудоров хүн зонтой хөөрэлдэдэг өөрын онсо шадабаритай гэхэ гү, али өөрын методикотой. «Лекци ойлгосотойгоор, һайнаар уншахын тула шагнагшадайнгаа бэлэдхэлые хараадаа абадагби. Тэрээнһээ уламжалан ямараар хөөрэхэ тухайгаа бодомжолдог байнаб. Ямар нэгэ темэеэ гол түлэб өөрынгөө үгөөр, саарһа шагаангүйгөөр хөөрэхые оролдодогби» гэжэ лектор хэлэнэ. Жэшээлхэдэ, аймагай ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангалгын комбинадта эрдэм һургуулиин талаар элдэб бэлэдхэлтэй хүнүүд ажалладаг. Дунда һургуули дүүргэһэн залуушуулшье, техническэ дунда эрдэмтэй, дээдэ һургуулитай хүнүүдшье бии. Ушар тиимэһээ Жап Доржиевич лекциин үедэ элдэб асуудал табижа, бүхы шагнагшадые хөөрэлдөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха гэжэ эрмэлзэдэг.

Дэлхэйн политическэ карта, диаграмма, схемэ, колхоз, совхоз гү, али аймагай ажабайдалһаа абтаһан тоо, баримтанууд — эдэ бүгэдэ лекцидэнь хэлэшэгүй туһа нэмэри боложо, хөөрөөень һонирхолтой болгодог.

Үнинэй коммунист Жап Доржиевич Халудоров ниитын даалгабарида харюусалгатайгаар хандаһанайнгаа түлөө КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой болон КПСС-эй обкомой хүндэлэлэй грамотануудаар оло дахин шагнагдаһан, хүн зоной дунда үнэн сэхэ ажалаараа хүндэтэй болоһон намтартай.

С. ОЧИРОВ.

Республикын засагай дээдын зургаануудта

ҺАЙНААР АМАРХЫН ТҮЛӨӨ

Республикын ой модоной промышленностиин ба ой модоной ажахын предприятинуудта хүдэлжэ ябаһан хүн зоной һуудал байдалай хэрэглэмжэ хангалгые, худалдаа наймаа хэлгые, медицинскэ туһаламжа үзүүлгые һайжаруулха талаар зарим тэды ажал хүдэлмэриин хэгдэһые КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет һаяхан тэмдэглээд, тус ажалые саашадань һайжаруулха талаар шухала хэмжээ ябуулгануудые хараалба.

Илангаяа хүдэлмэришэдэй таһалгаряагүй, үлүү саг гээнгүй ажаллаха ба мэргэжэлтэдэй һууришажа байха, ашатай туһатайгаар хүдэлхэ арга боломжо олгохо талаар республикын ой модоной промышленностиин предприятинуудта үшөөл ехэ хүдэлмэри ябуулгадаха зэргэтэй байна. Модо бэлэдхэлшэдэй олохон тосхонууд гэр байраар муу, Худалдаа наймаандань һайн һайн эдеэ хоол, эд бараан абаашагданагүй, магазинуудынь материально-техническэ баазаар муу. Шэнэ баригдаһан гэрнүүдтэ хүн зоной ажаһуудал һайжаруулха, гэрэй ажалһаа сүлөөрүүлхэ түхеэрэлгэнүүд хэгдэнэгүй. Республикын Ажаһуудалай эрилтэ хангаха министерство ой модоной ажахынуудта хүдэлжэ байһан хүн зондо али болохо туһаламжа үзүүлхэ талаар хэхэ ёһотой ажалаа хүсэдөөр дүүргэнэгүй.

Ой модоной промышленностиин, ажахын предприятинуудта ажаллажа ябаһан хүн зоной һуудал байдалай эрилтые хангаха талаар шухала хэмжээнүүдые КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1972 оной февральда тусхай тогтоолоор хараалһан юм. Тэдэ хэмжээ ябуулгануудай үндэһөөр манай Буряадай АССР-эй ой модоной промышленностиин, ажахын предприятинууд хүдэлмэришэдэйнгээ ажаһуудалай эрилтэ хангаха хэрэгые саашадань һайжаруулжа үргэлжэлүүлхэ ёһотой гэжэ КПСС-эй Буряадай обкомой бюро, Министрнүүдэй Совет шухалада тоолоно. Республикын бүхы Министерствэнүүд, ведомствэнүүд болон «Забайкаллес» комбинат, Буряадай ҮРС, леспромхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд шухала энэ хэрэгтэ бүри дүтөөр, үрэ ехэтэйгээр хандадаг болохыень уялгалаа.

Илангаяа һуурин газарнуудһаа холо ажалладаг хүдэлмэришэдые һайнаар амаруулха, өлүүрэй ба соёлой талаар хангаха хэрэгые эрид һайжаруулхаар болонхой байна. Мүн ой модоной промышленностиин, ажахынуудай предприятинуудай һуурин тосхонуудта соёлой, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, элүүрые хамгаалгын гуламтанууды олоор бариха, бии һайһан гуламтануудайнь хүдэлмэрине һайжаруулха шухала байна гэжэ КПСС-эй Буряадай обкомой бюрогой, Министрнүүдэй Соведэй тогтоол дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

МАЙАМИ-БИЧТЭ СЪЕЗДЫН БОЛОХЫН УРДА ТЭЭ

[...]айами-Бич гэжэ американ ку-
[...]рт Флоридын Атлантическа
[...]е дээрэ оршодог юм. США-гай
[...]мократическа партиин съезд
[...]дэ июлиин 10-да эхилхэ. Тэрэ
[...]даа ноябрьда президентын һун
[...]таар түгэсхэгдэхэ һунгалтын
[...]да тээхи тэмсэлэй шэнэ шатые
[...]жэ үгэхэ байна.

[...]Президентын тушаалда демо-
[...]дуудай кандидат съезд дээрэ
[...]нагдаха, партиин политическэ
[...]рограмма баталагдаха, мүн һун-
[...]тын урда тээхи стратеги тодор-
[...]логдохо байна. Ороной бүхы
[...]тийна организацинуудые тү-
[...]лһэн 3.016 делегат Майами-
[...]тэ ерээ. Президентын тушаал-
[...] кандидатурые һайшаахын ту-
[...]а съездэ хабаалагшадай олон-
[...]ин дуу—1.509 дуу абаха шу-
[...]ла болоно. Кандидат болохые
[...]нөө хүсэгшэдэй нэгэниинышье
[...]мэ олонхиие мүнөөдөө абаагүй
[...]һаар, харин тэдэнэй нэгэн сена-
[...]р Джордж Макговерн өөртэеэ
[...]ишэлдэгшэдые нилээд ехээр
[...]үүлжэ ябадаг.

[...]Түрүүшын һунгалтануудай гэдэ-
[...]й үрэ дүнгүүд хадаа кандидат
[...]охые хүсэгшэдэй һунгагшадай
[...]да хэр хүндэтэй байһые шэн-
[...]жэ үзэһэн дүршэлтэйшье ажаг-
[...]шад буруугаар таамагшалаа
гэжэ харуулжа үгөө. Һунгалтын
урда тээхи кампаниин урдуур сенатор Э. Маски таарамжатай гэжэ һанагдадаг байгаа. Тиихэдэ «центрист» Маски партиин бүхы гэшүүдтэ таарамжатай байха, олонхи һунгагшадай эрмэлзэлгые харуулха гэжэ багсаадаг байгаа бшуу.

Политическэ шэнжэлэгшэд эндүүрээ: Э. Маски «Түрүүшын һунгалтын» боложо хахадлаагүй байхада, урагшагүйдэһэн байна бшуу. Урда Дакотын сенатор Дж. Макговерн жэлэй урда тээ үшөө мэдээжэ болоогүй байһан политическэ ажал ябуулагша гэнтэ һайшаагдажа ороһон байха юм.

Политическэ ажал ябуулга хэжэ эхилэн сасуугаа, Макговерн «либеральнуудай» списогтэ политическэ шэнжэлэгшэдээр оруулагдаһан байгаа. Тэрэ мүнөөшье иимээр нэрлэгдэдэг зандаа. Тус ажал ябуулагшые мүнөөнэй Америкын политическэ ажабайдалай түрүүшын зэргэдэ гэнтэ гараһыень эндэ элдэб янзаар тайлбарилна. Макговерн американ һунгагшадай һанал хүсэлые эгээн лэ наринаар ойлгоһон, эдэ һанамжануудыень хараада абаһан программа табиһан политическэ ажал ябуулагша байшоо гэһэн һанамжые олонхид зүбтэйдэ тоолоно.

Индо-Хитадтахи дайн байлдааe болюулха гээшэ тэрэнэй программын гол пунктнь болоно. Энэ дайн ороной аша туһада таараагүй байхаһаа гадна, мүнөөнэй Америкэдэ экономическа ба социальна бэрхэшээлнүүдэй тохёолдодог гол эшэ үндэһэн болоно бшуу. Дайнай гаргаша 40 шахуу процентээр хорооха гэжэ Макговерн дурадхаа. Тэрээнһээ гадна, ороной национальна доходые шэнээр хубаарилха угаа зоримгой ба һайшаалтай программа тэрэ табяа: корпорацинуудта налог ашалгые дээшэлүүлхэ, «эгээн лэ баяшуулай» олзын налог нэмээхэ шухала гэжэ мэдүүлээ. Имагтал эдэ хоёр хэмжээн федеральна һан жасада 23 миллиард шахуу доллар нэмээжэ оруулха байна.

Макговернын энэ программа ехээр аралжаа наймаа хэгшэдэй уур сухалынь хүргөө. Тэдэнэр тус программа американ экономикые һуларуулха гэжэ тоолоһон байха юм. Макговерн сухариха баатай болоо. Өөрынгөө «шэнэдхэлгые» бэелүүлхын аргагүй гэжэ тэрэ үнэндөө мэдэрһэн байна: сэрэгэй промышленна нэгэдэлнүүд угаа ехэ хүсэтэй, корпорацинууд нүлөө ехэтэй байна бшуу. Макговерн тэдэнэй аша туһые дайраһан байгаа ха юм.

Тингэбэ яабашье, өөрынгөө дурадхалнуудһаа уламжалан, Макговерн нилээд ехэ үрэ дүн туйлаа. Тэрэнэй программа американ обществын ажабайдалые шэнэдхэн хубилгаха хараа зам болоно гэжэ олон һунгагшад тоолоһон байна бшуу. «Вашингтонпост» гэжэ газетын политическэ шэнжэлэгшэ Х. Джонсон Америкэдэхи хүн зоной һанал бодолые иимээр харуулна: «Оронойнгоо политическэ гуримда, ороной үмэнэ табигдажа байһан асуудалнуудые Америкэ шиидхэжэ шадаха гэжэ олон һунгагшад этигэхэеэ болёо. Правительствын өөһэдтэнь зорюулан хэдэг юумээр тэдэнэр һаналаа ханагүй, тэдэнэр дүүргэгдэдэггүй найдуулгануудые дуулажа эсэшэнхэй». Макговерн бусад политическэ ажал ябуулагшад шэнги мүн лэ найдуулгануудые үгэнэ, зүгөөр Х. Джонсоной зааһанай ёһоор хуушан лэ уряануудаа шэнэ түхэл маягтайгаар дабтадаг, бусадта орходоо үлүү анхаралтайгаар Макговерные шагнана. Энэ хадаа ямаршьеб зэргээр һунгалтын урда тээхи кампаниин үедэ Джордж Макговернын амжалтые хангаа.

Гэбэшье мүнөө Майами-Бичтэ съездын болохын урда тээ демокрадуудай дунда угаа шанга тэмсэл боложо байна. Демократическа партиһаа президентын тушаалда кандидат болохые эрмэлзэгшэдэй нимэ эрхэ хэнэйшье олохо байһан тухай таамагшалхаһаа политическэ шэнжэлэгшэд мүнөө түбэгшөөнэ.

Майами-Бичтэхи съезд дээрэ Макговернтэй хэн гол түлэб зүршэлдэхэб гэхэдэ, президентын тушаалда дүрбэн жэлэй урда тээ демокрадуудай кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн аад, урагшагүйдэһэн сенатор Губерт Хэмфри болоно. Вашингтондо 25 жэлэй турша соо Хэмфриин хэһэн политическэ ябуулганууд эсэстээ хүрэхэнь сөөргтожо байнхай, Сагаан байшанда президентын тушаал даахын тулада тэрэ мүнөө һүүлшынгээ һэдэлгэ хэжэ байна. Түрүүшын һунгалтануудай үедэ тэрэ нэгэшье горитой амжалта туйлажа шадаагүй. Харин Вьетнамай асуудалаар тэрэнэй баримталдаг хараа бодолой Макговернын хараа бодолтой адлирхуу байбашье, Л. Джонсоной правительствада вице-президентын тушаал даажа байхадаа, Г. Хэмфри Вьетнамда американ эзэрхэг түримхэй ябуулгые шангадхахые хүсэгшэдэй нэгэн байгаа гэжэ олон хүн үшөө мартаагүй юм. Хэмфри съезд дээрэ юу хэхые хүсэнэб гэхэдэ, дуугаа үгэлгын түрүүшын шатада Макговерн илалта туйлажа шадахагүй, тиихэдэнь Урда Дакотын сенатортай бусад эсэргүүсэгшэдтэй эблэржэ, өөрынгөө кандидатурые дэбжүүлхэ арга боломжые ехэ болгохоб гэжэ бодомжолдог байна. Энэ ушарта Хэмфри Э. Маскиин ба Алабамын губернатор Дж. Уоллесой дэмжэлгэ хүлеэхэ ушартай болоно. Тэдэнэр демократическа партиин эгээн лэ хархис этэгээдүүдые түлөөлдэг юм. Зүгөөр юун дээрэһээ үшөө бэрхэрээл гаранаб гэхэдэ, Маски тэмсэлээ хүсэдөөр болюулаагүй, тэрэнэй түсэбүүд Хэмфриин стратегиһээ тиимэ ехэ илгаатай бэшэ.

Энэ жэлэй һунгалтын урда тээхи кампанида Алабамын губернатор Дж. Уоллес горитой нүлөө үзүүлнэ. «Бишыхан хүнүүдые» баяшуулай эзэрхэлгэһээ хамгаалнаб гээд тэрэнэй гоёор хэлэһэн үгэнүүдээр мэхэлэгдэһэн американецууд тэрэнэй тала руу ороһон байна. Тэрэ урда мэтэ расист зангаараа үлөө. Харин мүнөө сагаан шарайтанай булюу байдаг тухай өөрынгөө «философиие» тэрэ гоё түхэлтэйгөөр харуулһан байна. Тэрэнэй ами наһые хорлохо һэдэлгын хэгдэһэн дээрэһээ, хашагдан зобоогдогшо болоноб гэһэн нэрэ зүүгээд, Уоллес зарим зэргээр булюу байдалтай боложо шадаа.

Уоллес госпитальһоо гараа. Хүлэйнь хүдэлхэеэ болишохогүйн тулада, тэрээндэ хоёр дахин операци хэгдэһэн байна. Демократическа партида эгээн лэ баруунай үзэл баримталдаг урда зүгэйхидһөө бүридэһэн өөрынгөө делегациие толгойлхын тулада тэрэ Майами-Бич орохо байна. Макговернын кандидатурые тэрэ элитээр буруушаана. Президентын тушаалда кандидат болохые хүсэгшэдэй хэниинышье минии дэмжэлгэгүйгөөр амжалта туйлажа шадахагүй гэжэ Уоллес тоолоно. Президентын тушаалда өөрынгөө кандидатурые дэбжүүлгэхэ хэрэгтэ ехээр этигэдэггүй байгаашье һаа, бэрхэтэйхэн оршон байдалай тохёолдоод байбал, тэрээндэ вице-президентын тушаалые дурадхажа магад гэжэ багсаадаг юм. Яабахээбэшье, мүнөө демократическа парти дотор Уоллес тоо гүйгөөр гарахын аргагүй хүсэн болонхой.

Элдэб бүлэглэлнүүдэй хоорондо угаа хурса зүрилдөөнүүдэй боложо байһан оршон байдалда демокрадуудай съезд нээгдэхэеэ байна.

О. АНИЧКИН,
(ТАСС-ай корр.).
Вашингтон.

ИЮЛЬ—БОРООТОЙ ҺАРА

Зулгы һайхан зунаймнай июль һара гаража, хаа хаанагүй хура бороон оробо. Бүхы республика доторнай һарын туршада 80—90 миллиметр хүрэтэр хура бороон орохоор багсаагдана. Энэнь урда жэлнүүдэйхидэл адли нормо сооxоноо байха зэргэтэй. Һарын түрүүшын арбан хоногто, мүн июлиин бусад үдэрнүүдтэнь бага зэргэ үүлэтэй, хура бороотой, зарим нютагуудта аадар орохо жэшээтэй. Илангаяа июлиин 17—20, һарын һүүл багта хура бороотой байхаар хүлеэгдэнэ. Мүн энэ үедэ баруун хойто зүгһөө секундын 10—15 метр хүсэтэйгөөр һалхилха байна.

Республикын урда аймагуудта дунда зэргээр 18—20 градус дулаан болохо зэргэтэй. Тиихэдэ һүниндөө 11—16, үдэртөө 23—28, хоёрдохи арбан хоногто, мүн июлиин 24—27-ной үдэрнүүдтэ 26—31 градус хүрэтэр дулаархаар хүлеэгдэнэ.

Республикын хойто аймагуудта хэды шэнээн хура бороон орохонь бэ гэхэдэ, иимэ байна: үдэртөө 18—21, һүниндөө 8—13, заримдаа 10—15 градус дулаан байхаар багсаагдана. Һарын һүүл багаар 17—22, 24—29 градус дулаан байха. Тиихэдэ энэ үе соо—һарын туршада дунда зэргээр 80—100 миллиметр хүрэтэр хура бороон орохоор багсаагдана. Урда жэлнүүдтэй сасуулжа үзэхэдэ, энэнь хэм соогоо орохо хура бороон болоно. Һарын туршада бага зэргэ үүлэтэй, хура бороотой үдэрнүүд үзэгдэхэ юм.

Хэнэйшье мэдэһээр энэ һарада үбһэ хуряалга хаа хаанагүй эхилжэ, ажалай халуун хаһа ородог гээшэ. Тиимэһээ нарата үдэрнүүдые шадамараар хэрэглэжэ, ниитынгээ малда һайн шанартай үбһэ, тэжээл хуряажа абахын хойноһоо республикын ажахынууд оролдохо болоно.

Л. ГОНЧАРОВА,
гидрометобсерваториин инженер.

100 ЖЭЛЭЙ ОЙ ТЭМДЭГЛЭГДЭБЭ

Байгша оной июлиин 8-да Росси дотор уһанай аюулһаа хамгаалха бүлгэмэй байгуулагдаһаар 100 жэлэй ой тэмдэглэгдэбэ.

Мүнөө манай республика дотор уһанай аюулһаа хамгаалхаар эмхидхэгдэһэн энэ бүлгэмэй ажалда олон хүн хабаадалсажа, уһанай аюулда орогшодые хамгаалалсажа ябадаг юм. Улаан-Үдын пристаниин моторист В. Г. Рунеко, хүдэлмэришэд И. В. Ануфриев, Н. Василенко, А. В. Долгин, үнинэй хүдэлмэрилэгшэд Д. А. Малыхин, О. М. Гаврильчук, И. М. Лювалинский, «Уһанда орогшодые абарһанай түлөө» медаляар шагнагдаһан, мүнөө «Дружба» теплоходой механигаар хүдэлжэ ябадаг В. М. Маланов болон бусад харюусалгатай энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, олоной хэрэгэй түлөө һаналаа табилсажа ябадаг һайн һайхан һанаатай нүхэд юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Сэлэнгэ мүрэнэй ехээр үерлэхэдэ Сэлэнгын зүүн эрьедэ ажаһуудаг ажалшадта һуни, үдэрые мэдэнгүй, туһаламжа үзүүлжэ гараһан 40-өөд эдэбхитэд «Уһанда орогшодые абарһанай түлөө» медаляар, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа һэн.

Уһанай аюулда орогшодые хамгаалхаар РСФСР дотор эмхидхэгдэһэн бүлгэмдэ табан миллиоһоо дээшэ эдэбхитэд тоологдодог. Тэрэ тоодо манай Буряадай АССР-тэ 16 мянганһаа дээшэ гэшүүд бии юм. Тиихэдэ республикын фабрика, завод, эмхи зургаануудта һайн дураараа туһаламжа үзүүлжэ ябадаг эдэбхитэд олон. Мүнөө республика дотор уһанай аюулда орогшодые хамгаалжа, туһаламжа үзүүлжэ байха 65 совет тоологдоно. Соведэй гэшүүд республикынгаа предприяти, эмхи зургаан, колхоз, совхозуудаар ябажа байгаад, лекци, хөөрэлдөө үнгэргэдэг юм. Һүүлэй үедэ 500 гаран эхин организацинуудай гэшүүдэй анхаралда зуу гаран лекци уншагдаа, хөөрэлдөөн үнгэргэгдөө.

Манай республика дотор мүнөө хамгаалгын гурбан станци, хоёр пост байгуулагданхай. Дурсагдагша станциин хүдэлмэришэд илангаяа халуун үдэрнүүдэй болоходо Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр тусхай дежурства эмхидхэжэ, амаржа байһан хүнүүдэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулжа, туһаламжа үзүүлжэ ябадаг юм.

Н. ХАРАЕВ,
уһанай аюулһаа хамгаалха республиканска Соведэй түрүүлэгшэ.

БАЙГАЛАЙ ЭРЬЕЫН СЭНГЭЛИГТЭ

Суббото, амаралтын үдэрнүүдтэ сэбэр агаарта амарха дуратайшуул хододоо олон байдаг лэ. Илангаяа Улаан-Үдэ хотын фабрика, заводуудай хүдэлмэришэд Байгал далайн үзэсхэлэнтэ гоё газарта ерэжэ амарха, сэнгэхэ дуратай байдаг гээшэ. Эндэ ерэжэ амарагшад уһанда орохо, загаһа хахуу лидахынгаа хажуугаар хоорондоо спортын мүрысөө үнгэргэжэ байдаг юм.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Улаан-Үдын 23-дахи һургуулиин багша Н. Л. Халзанов эртэ үглөөгүүр эдеэ хоолоо бэлдэжэ байна. 2. Загаһа хахуулидаха дуратайшуул далай дээрэ. 3. Модоной дундуур жэрылдэһэн майхангууд.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

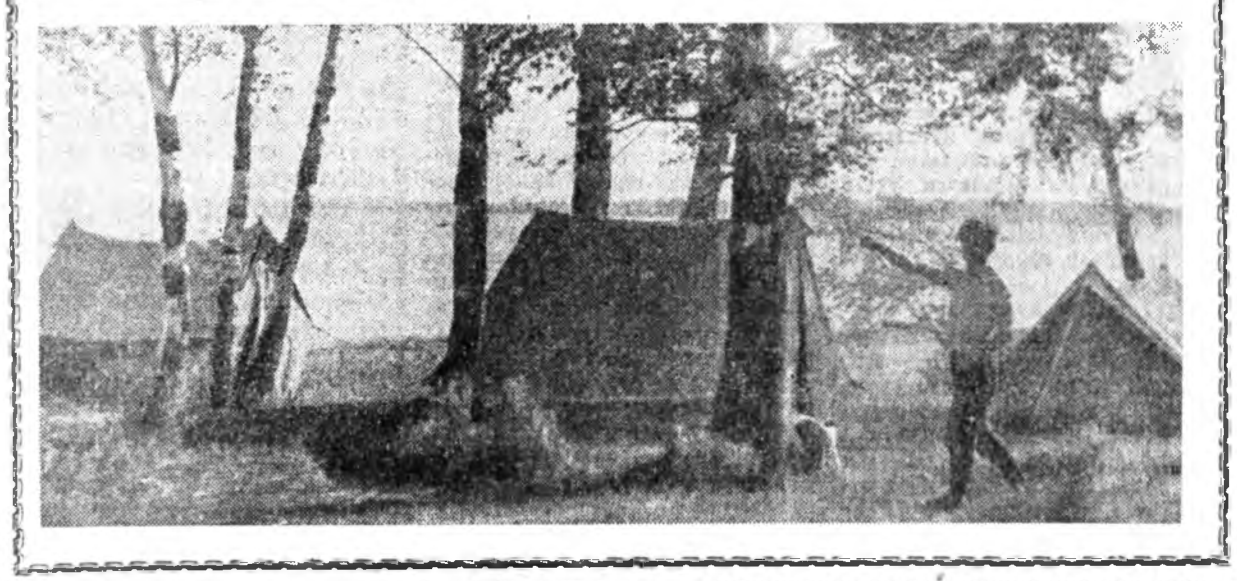

ЗУРГААН ҮДЭР МОСКВАГААР...

Номоо эрхим һайнаар үзэхэ, ниитын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаха гэһэн социалис мүрысөөн Мухар-Шэбэрэй Суулгын дунда һургуулиин бүхы классуудай дунда жэл бүри үнгэргэгдэдэг юм.

Һуралсалай жэлэй туршада мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан классай һурагшад оронойнгоо ниислэл хото Москвада аяншалгаар ябажа ерэхэ эрхэтэй болохо байһан. Иимэ ехэ хүндэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн һургуулиин бүхы классуудай дунда үргэнөөр дэлгэрһэн.

Һуралсалай жэлэй дүүрэжэ, мүрысөөнэй дүн гаргахада, 9-дэхи «Б» классайхид Москва ошохо эрхэтэй болобо. Тус классай 28 хүбүүд, басагад бултадаа арбадахи класста ороһон. Мүн ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна. Жэшээнь, 1971 ондо классаараа үйлэдбэриин бригада эмхидхэжэ 10 гектарта куузику ургуулһан юм. Совхозойнгоо һүрэг малда хэдэн центнер шэмэ ехэтэй тэжээл бэлэдхэгдэһэн байгаа. Эдэнэр ажаллажа олоһон мүнгөөрөө Москва ошоо.

Математикын багшанар Н. Б. Содномов, В. Б. Павлова, гэгшэдэй хүтэлбэри доро 28 хүбүүд, басагад зургаан үдэрэй туршада Москвагай гоё һайхан, түүхэтэ газарнуудаар ябаһанаа һаяхан түрэл нютагаа бусажа ерэбэ.

Б. ЖАМБАЛОВ.

НАЙМАДАХЯА ШҮҮГДЭБЭ

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонодо наададаг футболистнуудай дунда ээлжээтэ уулзалганууд үнгэргэгдэбэ. Манай «Сэлэнгэ» команда ээлжээтэ—арбан табадахи уулзалгаяа Ангарскын «Старт» командатай үнгэргэхөөр тиишэ ошоһон юм. Тиихэдээ талмайн эзэдтэ 2:0 гэһэн тоотойгоор шүүгдэшэбэ.

Хабарһаа хойшо ахир муугаар наадажа ябаһан «Сэлэнгэ» наймадахи командадаа шүүгдэжэ, мүрысөөнэйнгөө таблицын һүүлшын һууринуудай нэгые эзэлхэ болобо.

Удаадахи наадаиинь үглөөгүүдэр, манай республикын 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ үнгэргэгдэхэ. Айлшаар манайда Красноярскын «Автомобилист» команда ерэхэ болонхой.

Наадаиай хоёрдохи хахадай дүүрэтэр үшөө табан уулзалта үлэбэ. «Сэлэнгэ» команда эдэ үлэһэн табан наадаяа өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэ юм. Тиихэдээл уулзалга бүхэнөө һайнаар наадажа, дундуурхи һуури эзэлхын хойноһоо оролдохо бэзэ гэжэ һанагдана.

Манайда айлшаар Владивостогой «Луч» — июлиин 14-дэ, «Сахалин» — июлиин 18-да, Хабаровскын, Шэтын футболистнууд июлиин 22—26-най үдэрнүүдтэ ерэжэ, «Сэлэнгын» футболистнуудтай наадаха байна.

Т. БАДМАИН.

ҺОНИРХОН УУЛЗАБА, ХАРАБА

Ниислэл хотымнай «Прогресс», «Дружба» кинотеатрнуудта **Үгы болошоһон гэршэ»** гэжэ уран һайханай фильм харалга үнгэрбэ.

Тус фильмдэ хабаадаһан артистнуудтай—Буряадай АССР-эй габьяата артист С. Р. Рабсалов, РСФСР-эй габьяата артист А. С. Ильин гэгшэдтэй уулзалганууд киногой эхилхын урда тээ болоно.

Буряадай артистнарай хабаадалгатай фильмүүд олон болонхой. «Чингис хаанай аша гушанар», «Ургын һалбархада», «Алтан гэр», «Захар Беркут» болон бусад фильмүүдээр тэдэнэр мэдээжэ болоһон.

Дурсагдаһан артистнарһаа гадна, «Үгы болошоһон гэршэдэ» М. Зоригтуева, Б. Вампилов, Ф. Иванов, Г. Данзанов гэгшэд, мүн Улаан-Үдын 1-дэхи интернат һургуулиин һурагшад хабаадана.

Фильмын гол үйлэнүүд Түнхэнэй аймагта болоно. Зарим үйлэнүүдынь Хойто Кавказдашье буулгагдаһан байха юм.

«Тайгын эзэн» гэжэ фильмын үргэлжэлэл болоһон уран һайханай үнгэтэ энэ фильмые городой зон һонирхон хараа.

Манай корр.

ХҮНГЭН МАШИНААР СЭНГЭНЭ

Үдэр хоногой үнгэрхэ тума ажалша бэрхэ арад зоной ажабайдал һайжарна, һалбаран хүгжэнэ. Галуута-Нуурай шахтын түрүү хүдэлмэришэд һүүлэй үедэ суглуулһан мүнгөөрөө хүнгэн машина худалдан абадаг болонхой.

Хүдэлмэришэн И. П. Бурлаков, машинист-механик Н. С. Голубев, электрослесарь В. Н. Шильников, бульдозерист, В. М. Пекарев, жолоошон П. А. Малыгин, хүдэлмэришэн Г. Г. Горбатенко гэгшэд «Запорожец» түхэлэй хүнгэн машинануудые худалдан абажа, гэр бүлөөрөө сүлөөтэй сагтаа иишэ, тиишээ сэнгэн амархаяа ошоно.

В. САМБУЕВ.

Сэлэнгын аймаг.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: Сов... Кубын хамтын коммюнике. «Ре... публикымнай үдэр» — подборк... ТАСС-ай һүүлшын мэдээсэлнүү...

Хоёрдохи хуудаһанда: «Сэн... талын ажалшад» — И. Максим... вай статья. Партийна хрони... Орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Инж... нернэ кадрнуудые бэлдэлгэ» — Д. Фроловой статья. АПН-эй м... териал. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Зор... тойшуулай бүлгэм» — Г. Хара... вай статья. — Элдэб һонин.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ҺААНАҺАА

УЛААН-БААТАР

Дарханда хани барисаанай митинг болобо

ТАСС

Албанай хэрэгээр айлшалжа ерэһэн Венгриин Хүдэлмэришэнэй социалис партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн. Венгриин Хүдэлмэришэн-таряашадай революционно правительствын түрүүлэгшэ Ене Фокые үдэшэжэ ерэһэн хүнүүдые Монгол ороной хойто зүгтэхи шэнэ хотын — Дарханай хүн зон хани халуунаар угтаа. Эндэ, республикын промышленна томо центртэ Болгариһаа, Венгриһээ, Польшоһоо, Советскэ Союзһаа, Чехословакиһаа ерэһэн нүхэд Монголой хүдэлмэришэд, инженернүүд болон технигүүдтэй хамта хүдэлмэрилнэ.

Дархан хотодо болохшо Монгол-венгер хани барисаанай митинг ехэ жагсаалаар дүүрэбэ. МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Арадай ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо С. Лувсан, Ене Фок митинг дээрэ үгэнүүдые хэлээ.

НЬЮ-ЙОРК

Мэргэжэлтэдэй уулзалга эхилээ

ТАСС

Замбуулинай дайдые амгалан зорилгоор шэнжэлхэ, хэрэглэхэ тухайда СССР США хоёрой хоорондо туйлагдаһан хэлсээнэй үндэһөөр, «Союз», «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосонуудые залгалдуулха асуудалаар совет, американ эрдэмтэдэй хөөрэлдөөнүүд Хьюстондохи (Техас штат) замбуулинай ниидэлгэнүүдые залан бэелүүлхэ центртэ июлиин 7-до боложо эхилээ. Совет делегациие академик Б. Н. Петров толгойлно.

Энэнь — замбуулинай онгосонуудые залгалдуулха шэнжэлгэ хамтааран хэжэ туршаха асуудал зүбшэлхэ зорилготой совет, американ мэргэжэлтэдэй дүрбэдэхи уулзалга болоно. Нэгэ уулзалга — Хьюстондо, хоёрынь — Москвада болоһон.

1975 ондо бэелүүлхээр хараалагдаһан хамтын туршалгын тодорхой асуудалнууд мүнөө зүбшэн хэлсэгдэхэ.

НЬЮ-ЙОРК.

КОММУНИСТНУУДАЙ ШЭНЭ АМЖАЛТА

ТАСС

Америкын коммунистнууд һунгалтын урда тээхи бэлэдхэлэй компаниин үедэ үшөө нэгэ амжалта туйлаба: США-гай президентын ба вице-президентын тушаалда һунгахаар компартиин дэбжүүлһэн кандидадуудые — партиин Генеральна секретарь Гэс Холлой, «Сүлөөрүүлхын түлөө тэмсэгшэ залуу хүдэлмэришэдэй холбооной» түрүүлэгшэ Джарбис Тайнерай кандидатурануудые бүридхэлдэ абаха тухай бэшэгтэ Хойто Каролина штадай 11.511 хүн гар табиба. Энэнь кандидадуудые тусхай бүридхэлдэ абаха тушаа штадай хуулиар хараалагдаһан сооһоо мянга хахадаар олон байна.

Компартиин кандидадуудые Хойто Каролина штадай һунгуулиин бюллетеньнүүдтэ оруулһан ушар «Һунгалтын үедэ буржуазна хоёр гол партиин булюу байдаг урдын байдалые усадхаха гэжэ штадай Компартиин мэдүүлгэ дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

Г. Холлой, Дж. Тайнерай кандидатуранууд США-гай арбан хоёр штадай һунгуулиин бюллетеньнүүдтэ оруулагданхай. Эдэ штадууд дотор дэмжүүлэгдэһэн Компартиин кандидадуудые дэмжэһэн бэшэгүүдтэ 150 мянга гаран хүн гар табяа.

НЬЮ-ЙОРК

МЭДЭРХЭ БААТАЙ БОЛОО

ТАСС

Американ авиаци Вьетнамай Демократическа Республика соогуур урдадаг Улаан мүрэнэй губи таладахи уһалалгын түхеэрэлгэнүүдые һандаргажа байнхай, — гэжэ, США-гай гүрэнэй департаментын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдэй мэдүүлһые үндэһэн болгон, «Нью-Йорк таймс» газетын корреспондент Б. Гверцман Вашингтонһоо мэдээсэбэ.

Энэ зундаа ДРВ-гэй газар дайда уһанай үертэ абтажа болохо, «зарим бомбонууд хамгаалгын даамбанууд дээрэшье унажа магад» гээд тэдэ хүдэлмэрилэгшэд мэдэрээ гэжэ корреспондент бэшэнэ. Даамбанууд ба хаалтануудай хэзээ бомбодогдожо гү, али самолёдуудһаа ракстээр буудагдажа «магад» тухай зарим тэды багсаамжануудаа тэдэ хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн дурдаа гэнэ.

БУХАРЕСТ

У. Роджерс Румынида ерээ

ТАСС

США-гай гүрэнэй секретарь У. Роджерс Румынида аяншалжа ерээ. СРР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр К. Мэнескутай хөөрэлдэһэн, РКП-гэй генеральна секретарь, СРР-эй Гүрэнэй соведэй түрүүлэгшэ Н. Чаушескутай уулзаһан байна.

ВАШИНГТОН

М. ЛЭЙРДЫН ХЭҺЭН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ТАСС

Эндэ оборонын министр М. Лэйрдын пресс-конференци болобо.

ДРВ-гэй уһанай хаалта болон эрьеын бэхилэлтэнүүдые Американ авиациин бомбодолготой холбоотой асуудалнууд тэрээндэ табигдаһан байгаа. Эдэ асуудалнуудта харюусахадаа, «зарим хаалтанууд ба эрьеын бэхилэлтэнүүд хаа-яа бомбодогдодог байгаа» гэжэ Лэйрд мэдэрээ.

Энээнэй урда тээ мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, хэдэн үдэрэй урда тээ президент Р. Никсон пресс-конференци хэхэдээ, ДРВ-гэй уһанай хаалта болон эрьеын бэхилэлтэнүүдые Холбоото Штадуудай бомбододог байһые таһа арсаад,энээн тухай абтаһан мэдээсэлнүүд «буруушаг» гэжэ нэрлээ һэн.

Эдэ хаалта болон эрьеын бэхилэлтэнүүд сэрэгүүдэй байрлаһан газарта, ПВО-гой баазанууд болон шоссе харгын хажууда «байжа болоо» гэһэншүүгээр американхидэй агаарһаа хэһэн бомбодолгые Лэйрд сагааруулха гэжэ һэдэһэн байна.

«Урда Вьетнамда Американ сэрэгэй талаар хабаадалсалга бүрин болюулагдаха байха», тиигээд Урда Вьетнамда байдаг Американ сэрэгүүд үсөөрүүлэгдэжэ байна гэжэ Лэйрд мэдүүлээ. Гэбэшье США хадаа Таиландда агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдые, мүн Индохитадай эрье шадар далайн-сэрэгэй хүсэнүүдые бүри ехээр зэбсэгжүүлжэ, олошоруулжа байна гээд тэрэ мэдэрһэн байха юм. Энэ райондо байдаг Американ авианосецууд болон сэрэгэй бусад томо онгосонууд дээрэ мүнөө 40 мянган хүнүүд бии гэжэ министр мэдээсээ. Таиландда байдаг Американ сэрэгүүдэй, гол түлэб летчигүүдэй тоо 49 мянган хүнүүдтэ хүргэгдөө.

Демократическа партиһаа президентын тушаалда өөрыгөө дэбжүүлхэ гэжэ оролдожо байһан сенатор Дж. Макговерныя оруулһан дурадхалые оборонын министр буруушаагаа. Энэ сенатор Пентагоной гаргашануудые 32,5 миллиард доллароор бага болгохо гэжэ дурадхаһан юм. «Бидэ сэрэгэй бюджедые бага болгохо гэжэ түсэблэхээ һанаашалнагүйбди», — гээд Лэйрд мэдүүлээ.

ТОКИО

Японой шэнэ кабинет

ТАСС

Японой министрнүүдэй шэнэ кабинедэй бүридэл эндэ соносхогдобо. Энэ кабинедые Какуэй Танака толгойлно. Гадаадын хэрэгүүдэй министрээр — Масаноси Охира, гадаадын худалдаа наймаанай ба промышленностиин министрээр — Ясухиро Накасонэ, финансын министрээр — Косиро Уэки томилогдоо. Гүрэнэй министрэй, национальна оборонын управлениин начальнигай тушаал Кэйкити Масухара даажа абаба. Кабинедэй генеральна секретаряар Сусуму Никайдо томилогдоо.

ИСЛАМАБАД

Сваран Сингхын интервью

ТАСС

Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Сваран Сингх Пакистанай «Доон» газетэдэ интервью үгэхэдөө, Бангладешые Пакистанай мэдэрээ һаань, пакистан сэрэгэй пленэйхидые бусааха тухай асуудал амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ нилээд туһа хүргэхэ һэн гэбэ.

Энэ нютагтахи гурбан гүрэнэй хоорондын харилсаа, хани холбоо хүгжөөлгые тон шухалада тоолонобди. Пакистан ба Бангладешэй ойрын сагта хоёр талын хөөрэлдөө хэжэ эхилээ һаань — баясаха һэмди, уг зорилгоёо туйлалгадамнай бидэниие ойртуулха байгаа, — гэжэ Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр мэдүүлбэ.

ПАРИЖ

Франциин шэнэ правительство

ТАСС

Премьер-министр П. Месмер Франциин республикын шэнэ правительство байгуулба. Энэ правительство 20 министрнүүдһээ, 10 гүрэнэй секретарьнуудһаа бүридэнэ. Энээнэй урда тээхи правительствада 21 министр, 20 гүрэнэй секретарьнар байһан юм.

Энээнэй урда тээхи правительствада ородог байһан гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Шуман, дотоодын хэрэгүүдэй министр Р. Марселен, экономикын ба финансын министр В. Жискар д» Эстэн, национальна оборонын талаар гүрэнэй министр М. Дебре, соёлой хэрэгүүдэй талаар министр Ж. Дюамель болон бусад хэдэ хэдэн министрнүүд хуушанайнгаа тушаалда үлэһэн байна.

Промышленна ба эрдэм хүгжөөлгын министр Ф. К. Ортолиин орондо Ж. Шарбоннель ороһон байна. М. Куэнтын орондо Ж. Ширак хүдөө ажахын министр болоо. О. Гишарай орондо национальна һуралсалай министрэй тушаалда Ж. Фонтанэ томилогдоо. Э. Фор социальна хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй министрэй тушаал даажа абаһан байна.

Чилиин арад зон оронойнгоо жаргалта һайхан ерээдүйдэ батаар этигэнхэй. Ажалшадай ажабайдалые һайжаруулхын түлөө эрид шууд хэмжээнүүдые ябуулжа байһан Арадай нэгэдэлэй правительствын нэрэ хүндын үдэр ерэхэ бүри үргэгдэжэ байһаниинь энээниие гэршэлнэ. Орон дотор ажалгүй байлга усадхагдаа, салин хүлһэнэй, туһаламжын мүнгэнэй хэмжээн дээшэлээ, гэр байрын асуудал шиидхэгдэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сантьяго хотын больницануудай нэгэн соо.

ЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА «ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

13.05 — орон доторхи һони... 13.10 — үхибүүдтэ зорюулагдаһан телезүжэг. 13.40 — үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмнүүд. 14.00 — киногой аяншалгада дуратайшуулай клуб. 15.0... — «Мүнөөдэр» — загаһашадай үдэр» гэһэн дамжуулга. 15.15 — концерт. 16.00 — литературна уншалга. 16.35 — уласхоорондын панорама. 17.05 — «Преступление и наказание» гэһэн уран һайханай фильмын 2-дохи сери харуулагдаха.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

18.50 — үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмүүд. 19.30 — Д. Нацагдоржын нэрэмжэтэ Монголой гүрэнэй драмын театрай з... жэг. 21.50 — СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дамжуулга. Эндэ Хэжэнгын аймаг харуулагдаха. 22.50 — эстрадын концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА «ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

19.00 — «Время» гэһэн һүүлэй һонинной программа. 19.30 — «Эфир соо «Залуушуул» гэһэн дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

20.30 — «Знойный июль» гэһэн уран һайханай фильм.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. Улаан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08,, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-04491. Заказ № 1305.